

Suomen Sokerin Vaasan tehdas asuinalueineen – Rakennusinventointi

RAPORTTI

Vaasan kaupunki, kaavoitus

25.4.2019

SISÄLLYS

Johdanto	5
Historia	7
Sokeritehdas.....	7
Asuinalueet.....	9
Rakennusinventointi	10
Ominaisuustiedot-mallipohja	10
XIII-9-2 Tehtaan tontti.....	14
A1 – Kellotornirakennus	15
A2 – Tehdasrakennus	17
A3 – Makasiini	19
A4 – Vanha voimalaitos.....	20
A5 – Verstas	21
A6 – Varastorakennus.....	22
A7 – Koridori ja varastovaja	23
A8 – Kivihiilivarastopaikka ja konehuone	23
A9 – Ulkokuonerakennus	24
A10 – Naftasäiliöt	24
A11 – Varastokatosrakennus	25
A12 – Liiteri.....	25
A13 – Uusi voimalaitos	26
A14 – Tukimuuri	27
A15 – Melassisäiliö.....	27
A16 – Raakasokerivarasto	28
A17 – Varastovaja	28
A18 – Autojenpurkauskatos	29
A19 – Tehdasmuuntaja	29
A20 – Väestösuoja	30
A21 – Autotalli	31
A22 – Autokerhon korjauskoppi	31
A23 – Lähettämö/Konttorirakennus.....	32
A24 – Porttirakennus	32
A25 – Pyöräkatos	33
A26 – Vaja	33
A27 – Raakasokerivarasto	34
A28 – Merivesiasema.....	34
A29 – Mareografi	35
A30 – Venevaja	35
A31 – Kaksi vajaa.....	36
A32 – Venevaja	36

A33 – Finn-Span Rukka halli	37
A34 – Höyryntuotantoyksikkö	37
XIII-9-5 Kerrostalo ja autotallit	38
B1 – Kerrostalo	38
B2 – Kaksi autokatosta	38
XIII-9-6 Tiilitalo tontti	39
C1 – Ignatiuksen Kastanja A.2	39
C2 – Ignatiuksen Jalava A.3	40
C3 – Työläisasuintalo A.4	41
C4 – Ignatiuksen Poppeli A.5	41
C5 – Autotalli	42
C6 – Ulkorakennus	42
C7 – Ulkorakennus	43
C8 – Ignatiuksen Vaahtera A.16	44
C9 – Ignatiuksen Vaahtera A.17	45
C10 – Vaja	46
C11 – Ulkorakennus	46
C12 – Vaja ja autotalli	47
C13 – Vaja	47
C14 – Parkkihallin talousrakennus	48
XIII-9-7 Puutalo tontti	49
D1 – Tehdasrakennus	49
D2 – Tehdasrakennus	50
D3 – Asuinrakennus A.9	51
D4 – Asuinrakennus A.11	52
D5 – Ulkokäymälä	52
D6 – Tehdasrakennus	53
D7 – Pesutupa	53
D8 – Venevaja	54
D9 – Polttopuuliiteri	54
D10 – Esimiesten asuinrakennus A.8	55
D11 – Työväenasunto A.10	56
D12 – Polttopuuvarasto	56
D13 – Ulkokäymälä	57
D14 – Ulkokäymälä- ja varastorakennus	57
D15 – Asuinrakennus A.14 (TYP-A)	58
D16 – Asuinrakennus A.15 (TYP-B)	58
D17 – Asuinrakennus A.13 (TYP-C)	59
D18 – Asuinrakennus A.18	60
D19 – Asuinrakennus A.19	61
D20 – Asuinrakennus Teollisuuskatu 10 H	61
XIII-9-9 Johtajan talon tontti	62

E1 – Tehtaanjohtajan asuinrakennus A.1.	62
XIII-9-11 Länsirannan tontti	63
F1 – Vanha sauna- ja pesularakennus.....	63
F2 – Asuinrakennus A.12.	64
F3 – Ulkokäymälä.....	65
F4 – Kellarirakennus.....	65
F5 – Vanha uimahuone	66
F6 – Uusi uimahuone	66
F7 – Tilapäisautotalleja	67
F8 – Uusi sauna- ja pesularakennus.....	67
F9 – Halkovaja.....	68
XIII-9-12 Vaasan kanoottikerho ry rakennukset	69
G1 – Kerhotalo	69
G2 – Kanoottivaja	69
G3 – Kuivakäymälä	70
XIII-9-13 Esimiesten asuintalon tontti.....	71
H1 – Esimiesten asuintalo A.7	71
IV-3-25 Työläiskasarmin tontti (RKY-alueen ulkopuolella).....	72
Työläiskasarmi A.6	72
Sauna- ja pesutuparakennus	72
Lähteet.....	73

Päiväys: 25.4.2019

Raportin laadinta: Tuomas Kiviluoma

Kuvat: Tuomas Kiviluoma, Anne Majaneva, Jan Nyman

Kartat: Tuomas Kiviluoma, Vaasan kaupunki, kaavoitus © 2019

Johdanto

Tämän selvityksen tavoitteena on Suomen Sokerin Vaasan tehdasalueen ja sen yhteydessä olevien asuinalueiden rakennuksien inventointi. Selvitysalue rajautuu Vaasan Vaskiluodon Frilundintien pohjoispuolelle. Alue on lisätty vuonna 2009 Museoviraston valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY-alueeksi. Selvitysalueen raja (RKY-alue) ja tonttijako ovat osoitettuna kartassa 1.

Vaasan sokeritehdas aloitti tuotantonsa 1899 ja se oli ensimmäinen Vaskiluotoon perustettu teollisuuslaitos. Se kasvoi hyvin nopeasti suuremmaksi yritykseksi kuin Vaasan puuvillatehdas ja Vaasan höyrymölly, jotka olivat 1900-luvun alussa Vaasan suurimmat teollisuusyritykset. Vaasan Sokeritehdas Osakeyhtiön liikevaihto oli vuonna 1910 kaksi kertaa suurempi kuin Vaasan Puuvillatehdas Osakeyhtiön liikevaihto.

Vaasan Vaskiluodossa sijaitsevasta sokeritehtaasta ja sen toiminnoista puhuttaessa on käytetty ja käytetään monia ilmaisuja, kuten Vaasan Sokeritehdas, Vaasan Sokeritehdas Oy, Suomen Sokeri Osakeyhtiö, Suomen sokeritehdas ja Suomen Sokeri. Tässä selvityksessä puhutaan yleisesti Vaasan sokeritehtaasta sekä Suomen Sokeri Osakeyhtiöstä, johon Vaasan sokeritehdas yhdistyi muiden Suomen sokeritehtaiden kanssa vuonna 1918.

Vaasan Sokerin alueen rakennuksia ovat suunnitelleet pääasiassa arkkitehti K.V. Reinius vuonna 1898, arkkitehti Runar Finnilä vuosina 1921–1950, sekä rakennusinsinööri Leo Lehtikanto vuosina 1934–1968.

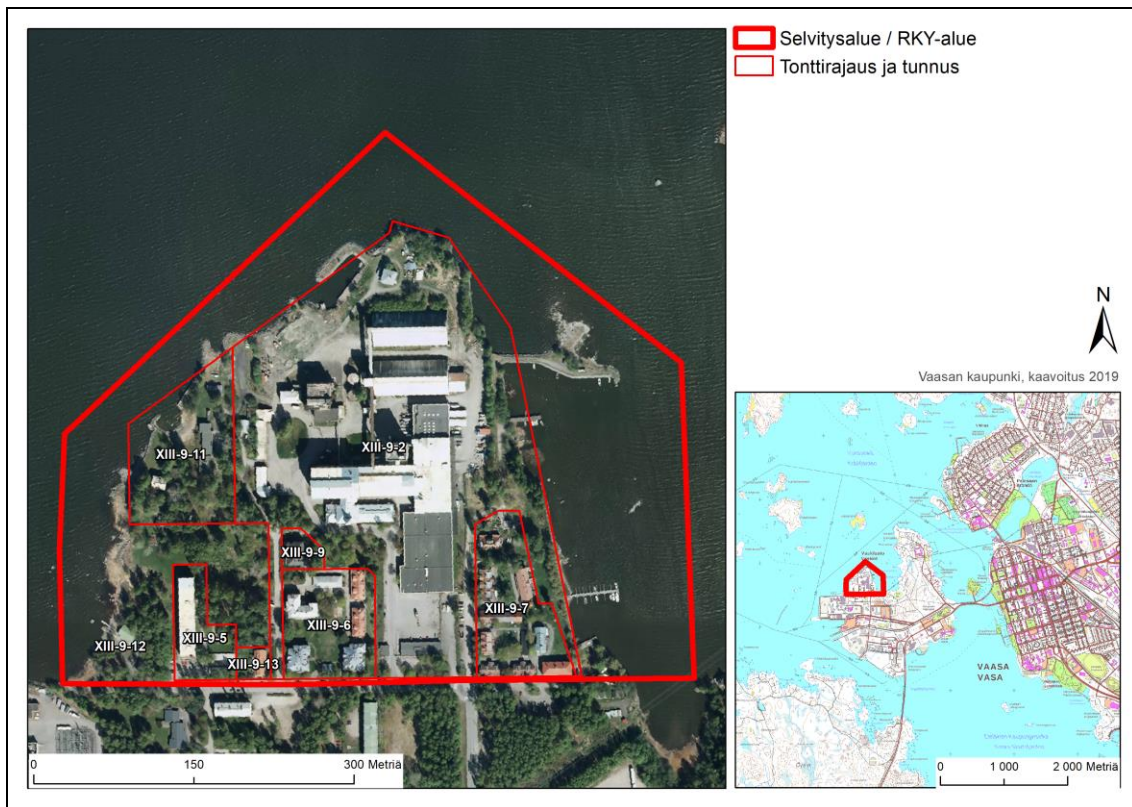
Karl Viktor Reinius (1862–1936) valmistui arkkitehdiksi vuonna 1883 ja toimi Vaasan lääninarkkitehtina vuodesta 1892 alkaen. Vaasan kautta pidetään arkkitehdin tuottelaimpana jaksona. Uransa aikana Reinius suunnitteli useita julkisia rakennuksia, kuten esimerkiksi Jyväskylän kaupungintalon ja Siikaisten kirkon.

Runar Finnilä (1891–1956) valmistui arkkitehdiksi vuonna 1915 ja suunnitteli paljon teollisuuslaitoksia ja pankkirakennuksia, kuten esimerkiksi Suomen Sokerin tehdaslaitokset Helsingissä, Turussa ja Vaasassa.

Leo Lehtikanto (1904–1968) oli rakennusinsinööri, joka toimi myös kuvataiteilijana vuodesta 1942 alkaen. Lehtikanto toimi Suomen Sokerin Vaasan tehtaan rakennuspäällikkönä vuodesta 1934. Lehtikanto suunnitteli ja johti 1950- ja 1960-luvuilla tehtaiden modernisoinnin.

Inventointitietoihin on kerätty rakennuspiirustuksista vuosiluvut suunnittelun aloituksesta mahdolliseen lopputarkastukseen asti. Tarkka rakennusvuosi ei useimmiten ole tiedossa, joten se sijoituu inventointi tiedoissa ilmoitetun suunnitteluajankohdan välille.

Kaikista rakennuksista, varsinkin 1900-luvun vaihteessa rakennetuista rakennuksista, ei löytynyt rakennuspiirustuksia. Selvityksen tekemistä on hankaloittanut alueen rakennusten ja sitä koskevan materiaalin suuri määrä sekä toisaalta materiaalin puuttuminen. Rakennusten sijaintia ja olemassaoloa on arvioitu lisäksi vertailemalla eri vuosien asemapiirroksia, peruskarttoja ja kuvamateriaalia keskenään.

Kartta 1. Selvitysalue rajautuu Suomen Sokerin Vaasan tehtaas RKY-alueeseen. Kartalla on osoitettu myös alueen tonttirajauksia ja niiden tunnuksia.

Historia

Sokeritehdas

Suomessa toimi valtaosan 1800-lukua kaksi sokeritehdasta, 1809 perustettu Töölön sokeritehdas Helsingissä sekä 1859 perustettu Auran sokeritehdas Turussa. Toukokuussa 1897 astui voimaan asetus, joka laski raakasokerin tuontitulleja ja nosti puhdistetun sokerin tuontitulleja. Puhdistetun sokerin tulli oli niin korkea, että se mahdollisti Suomeen kannattavan sokeriteollisuuden. Sokerin kulutuksen kasvu ja huonot kauppayhteydet Pohjanmaalle loivat mahdollisuuden paikallisen sokeritehtaan perustamiselle Vaasaan. Vaasan Höyrymylly Osakeyhtiön johtaja Paul Hugo Sölvferm edusti uutta hanketta Vaasan sokeritehtaan perustamiseksi.

Tehdas tarvitsi toiminnalleen suuren maa-alueen, oman sataman, hyvät maayhteydet sekä runsaasti makeaa vettä tuotannon tarpeisiin. Vaskiluodon satamaa ja rautatietä oltiin alettu rakentamaan 1893 ja ne valmistuivat vuosisadan vaihteessa. Vaskiluodosta löydettiin myös timanttipourauksissa riittävän suuri makeavesiesiintymä tehtaan tarpeisiin. Näistä syistä Vaskiluoto todettiin parhaaksi tehtaan sijoituspaikaksi.

Vaskiluodosta ostettiin kaupungilta viisi tonttia, joihin lääninarkkitehti Karl Viktor Reinius piirsi konttorirakennuksen, johtajan asuinrakennuksen, työntekijöiden puiset asuinrakennukset ja kolmikerroksisen tehtaan varastoineen. Rakennustyöt aloitettiin vuoden 1898 alussa, kun lopulliset rakennussuunnitelmat valmistuivat. Samaan aikaan tehtaan henkilökunnalle rakennettiin myös asuntoja, ja vähitellen tehtaan ympärille muodostui pieni tehdasyhdyskunta. Tehtaan tuotanto päästiin aloittamaan kesäkuussa 1899. Aluksi tehdas valmisti lähes ainoastaan sokeritoppia. Ensimmäiset sokerituotteet saapuivat markkinoille 17. kesäkuuta 1899 ja vaasalainen sokeri sai hyvän vastaanoton.

Suomen Sokeriyhdistys perustettiin 1901. Yhdistyksen tavoitteena oli estää ylituotanto määrittämällä sokeritehtaille vuosittaiset tuotantokiintiöt sekä määrittää alaraja sokerin vähittäismyyntihinnalle.

Suomen Sokeri Osakeyhtiön (Finska Socker Aktiebolaget) perustava kokous pidettiin 28. joulukuuta 1918. Vaasan sokeritehtaan itsenäinen toiminta loppui 1.1.1919, kun toiminta siirtyi muodollisesti Suomen Sokeri Oy:lle.

Suomen Sokeri Osakeyhtiön puheenjohtaja Anton Alfthan teki tarkastuskäynnin Vaasan sokeritehtaalte vuonna 1922. Hän totesi, että uusi höyrykone on välttämätön, makeavedensaanti on riittämätön, luuhiiliaseama on epätydyttävä ja että lämpimät sokeritopat halkeavat kuljetuksessa tehtaan ja puhdistetun sokerin varaston välillä.

Vesiongelman ratkaistiin 1931–33, kun Vaasan kaupunki asensi kunnallisen vesijohdon Vaskiluotoon. Uudet höyrypannut asennettiin 1928–29 samaan aikaan kun tehdas siirtyi sähkönkäyttöön. Tehtaalte rakennettiin voimalaitos 1949–51. Sokeritoppien tuotanto lopetettiin vuonna 1957, jonka seurauksena kiteytys- ja mehunkäsittelyosastot saivat käyttöönsä isommat tilat. 1959–62 toteutettiin suunnitelma kapasiteetin nostamiseksi ja tehdasalueelle rakennettiin yhtiön ensimmäinen

betonielementtinen ns. parabolinen raakasokerisiilo. Tehdasta modernisoitiin ja varastointikapasiteettia laajennettiin 1960-luvulla. Lopputuotteita varten rakennettiin uusi varasto ja lähettämö, sekä toinen parabolinen siilo.

Tuotanto jatkui Vaasan sokeritehtaalla Suomen Sokeri Osakeyhtiön alaisuudessa 1980-luvulle. Sen jälkeen kiinteistöt siirtyivät Vaskiluodon teollisuuskiinteistöt Oy:n omistukseen ja niissä alkoi toimia mm. pienyrityksiä.

Kuva 1. Postikortti Vaasan sokeritehtaan konttori- ja tehdasrakennuksien julkisivuista.

Asuinalueet

Tehtaanjohtajalle ja esimiehille rakennettiin vuonna 1898 tehtaan rakentamisen yhteydessä neljä tiilivuorattua kaksikerroksista asuintaloa (E1, C1, C2, C4) Sokeritehtaankadun ja Pätkä-kadun (*Stumpen*, nykyinen Frilundintie) väliin. Samana vuonna esimiesten talojen yhteyteen rakennettiin tehtaan työläisille lautavuorattu kaksikerroksinen asuinrakennus (C3), jossa oli 12 hellahuonetta. Työläisille rakennettiin samaan aikaan myös kaksikerroksinen kasarmityyppinen asuinrakennus (rky-alueen ulkopuolella) noin puoli kilometriä tehtaasta etelään. Rakennuksessa oli alun perin 30 huonetta ja sitä kutsuttiin tonttinumeron mukaan ”kaksviitoseksi” ja myöhemmin rakennusta kutsuttiin työväen keskuudessa nimellä ”kirottu” (*förbannad*).

Sokeritehtaan asunnoissa asui 214 henkilöä vuonna 1900 ja 280 henkilöä vuonna 1905. Asunto kuului alun perin luontaisetuna työntekijöille, mutta vuoden 1928 jälkeen niistä alettiin periä vuokraa.

Vaasan Tekno-kemiallinen Tehdas keskitti toimintansa Vaskiluotoon 1909 ja rakensi XIII-9-7 ton-tille tehdasrakennuksia (D1, D2, D3, D6) sekä yhden yksikerroksisen asuinrakennuksen (D4). Myöhemmin Vaasan sokeritehdas hankki alueen omistukseensa ja Runar Finnilä sai tehtäväkseen suunnitella alueesta puutarhakaupunkimaisen asuinympäristön. Alueelle rakennettiin vuosina 1927–1928 viisi rivitaloa (D10, D11, D15–17) ja Tekno-kemiallisen Tehtaan rakentama tehdasrakennus (D3) muutettiin kaksikielisen koulun, kaupan ja kahden asunnon käsittäväksi kokonaisuudeksi. Jokaisella huoneistolla oli oma halkovaja, kuivakäymälä ja pieni puutarhapalsta piha-alueelta ja pihojen istutuksia hoidettiin huolella.

Runar Finnilä suunnitteli esimiesten rakennusten läheisyyteen kaksi asuinrakennusta (C8, C9) vuonna 1940. Talojen rakentaminen kuitenkin viivästyi sodan vuoksi ja ne valmistuivat vasta vuonna 1944.

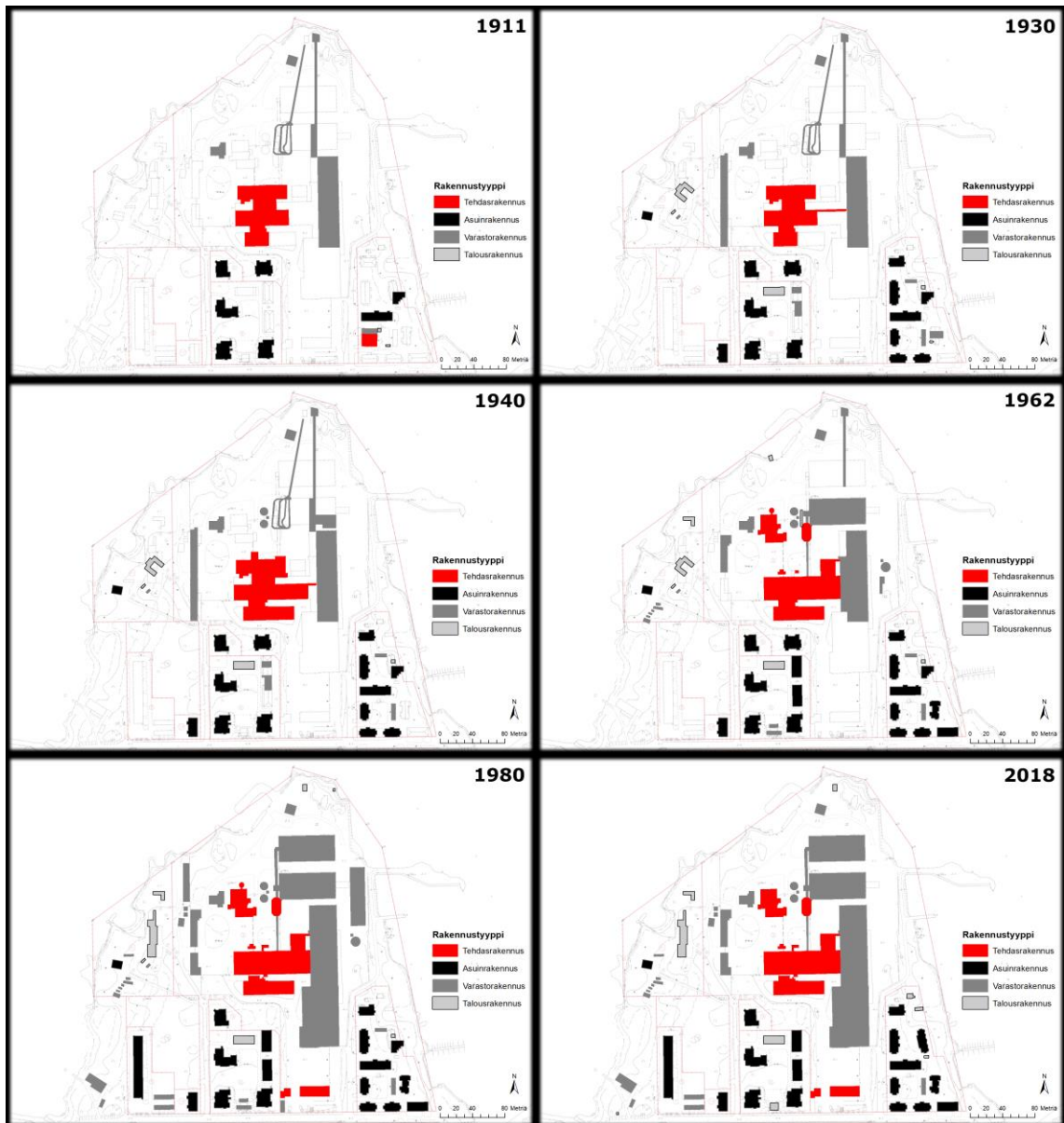
Runar Finnilä suunnitteli vuonna 1941 talli- ja pesutuparakennuksen (D18), joka muutettiin kaksikerroksiseksi asuinrakennukseksi vuonna 1953 insinööri Leo Lehtikannon piirustusten mukaisesti. Leo Lehtikanto suunnitteli vuonna 1956 asuinrakennuksen (D19) Runar Finnilän suunnitelmien asuinrakennusten yhteyteen. Tehtaalaiset kutsuivat rakennusta nimellä ”mistaaki”, koska sen sanottiin häiritsevän naapuritalon näköaloja ja poikkesi muista rakennuksista esteettisesti ja rakenteellisesti. Asuinrakennus rakennettiin pystypuurunkoisena, siinä missä alueen muut rakennukset ovat hirsirunkoisia.

Rakennusinventointi

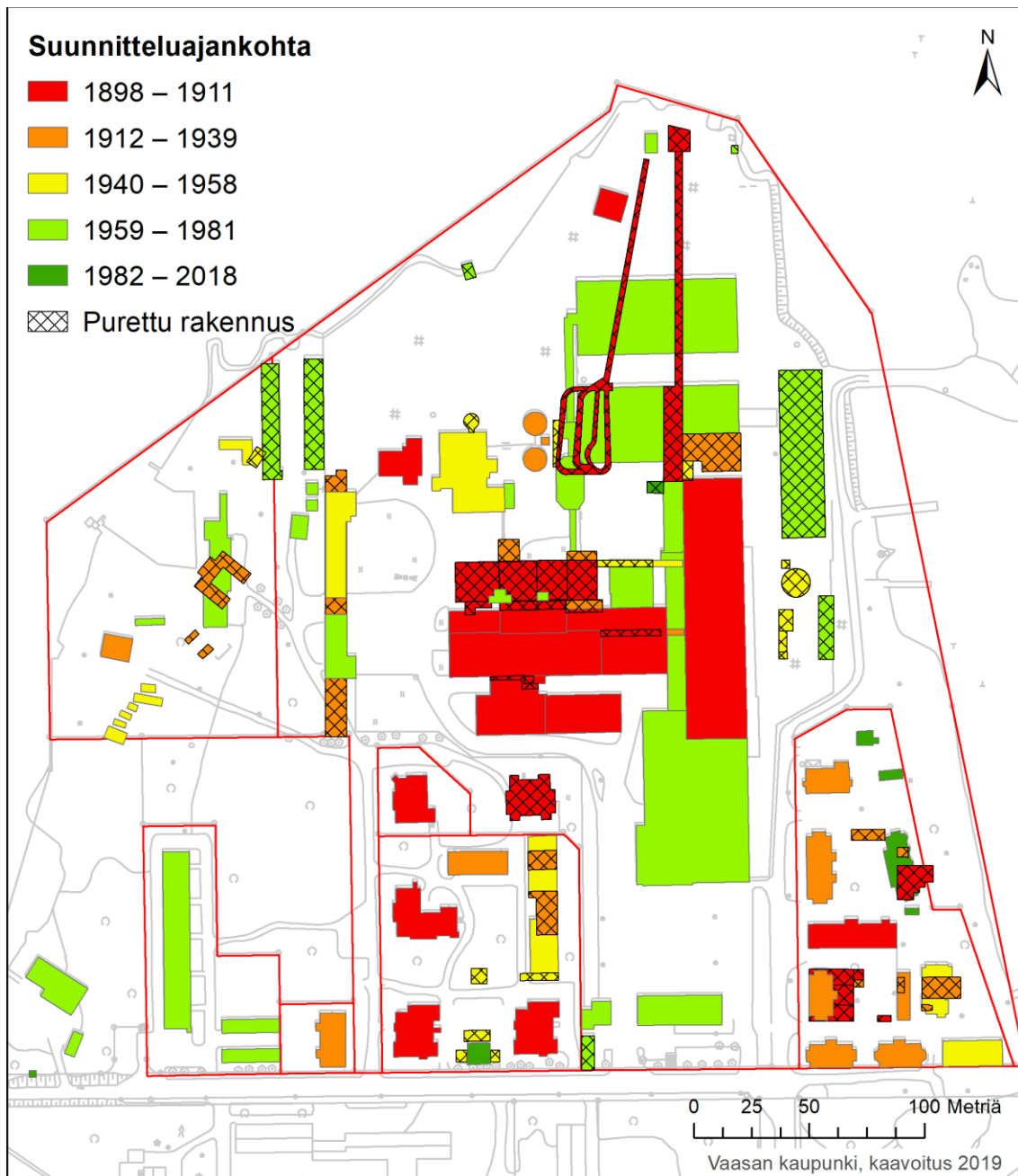
Ominaisuustiedot-mallipohja

Tunnus – Nimi

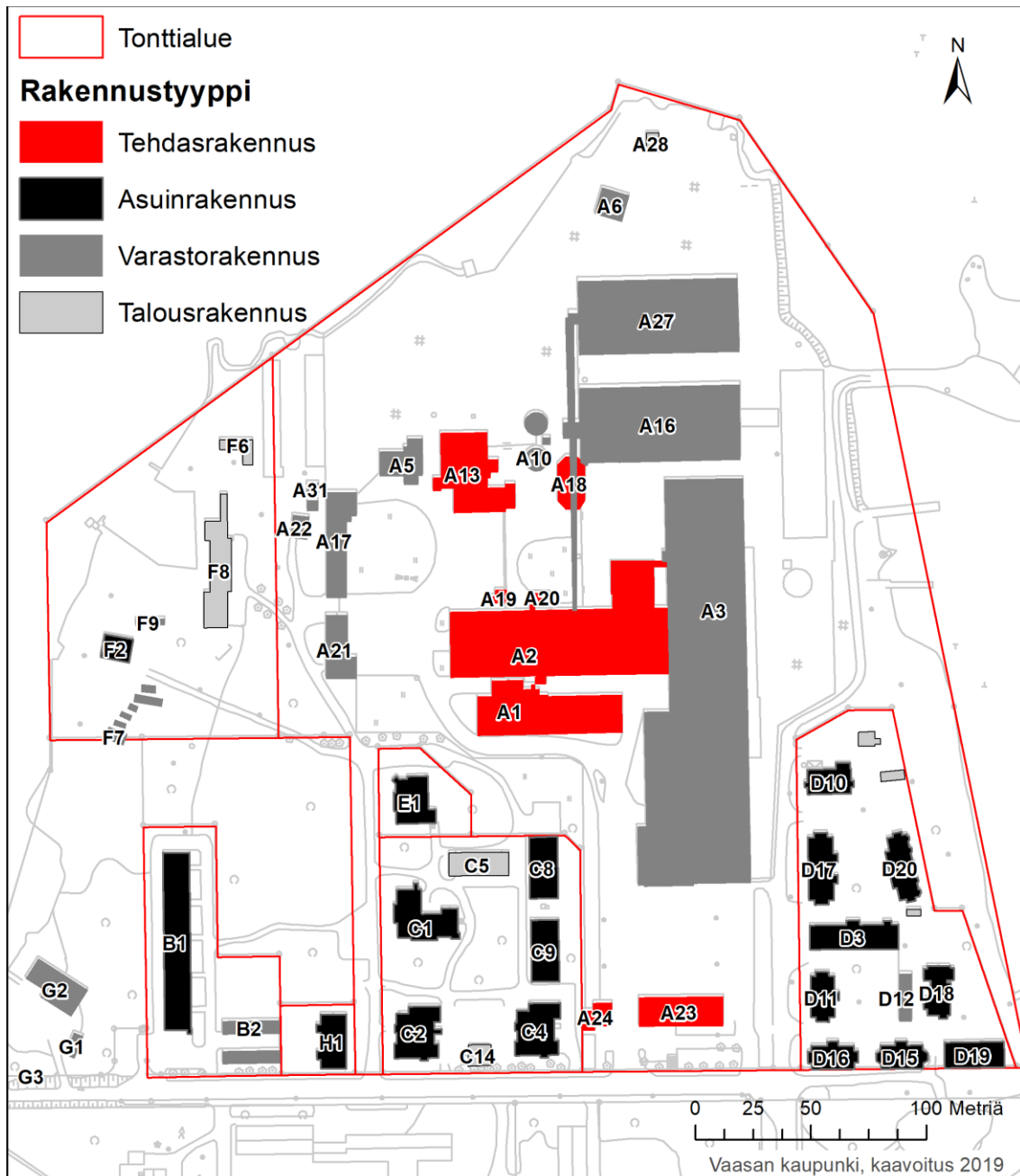
Kuva rakennuksesta tai rakennuspiirustuksesta	Sijaintikartta
Suunnittelija: (Rakennuksen suunnittelija. ”<i>Suunnittelija ei tiedossa</i>” viittaa siihen, että rakennus on saattanut näkyä vain asemapiirroksessa tai suunnittelijan nimi on kirjoitettu epäselvästi. ”<i>Oletetusti</i>” viittaa siihen, että rakennuksen on todennäköisesti suunnitellut tietty henkilö, mutta siitä ei ole löytynyt kirjallista varmuutta) Suunnitteluajankohta: (Suunnittelun aloitusvuosi – suunnittelun valmistuminen; yleensä piirustuksen valmistumisvuosi – loppukatselmus. ”<i>Oletetusti</i>” viittaa siihen, että rakennuksen rakentaminen tai purkaminen on arvioitu esim. asemapiirroksen tai peruskartta tarkastelun perusteella) Muutokset: (Rakennukseen tehdyt muutokset, purkamisen ajankohta sekä muutoksen suunnittelija) Muuta tietoa: (Yleisiä tietoja rakennuksesta tai sen alkuperäisistä käyttömuodoista)	

Kuva 2. Karttanäkymät eri vuosilta havainnollistavat Sokerin alueen muodostumisen.

Kartta 2. Selvitysalueen rakennusten suunnitteluajankohdat. Purettut rakennukset ovat rasteroituina.

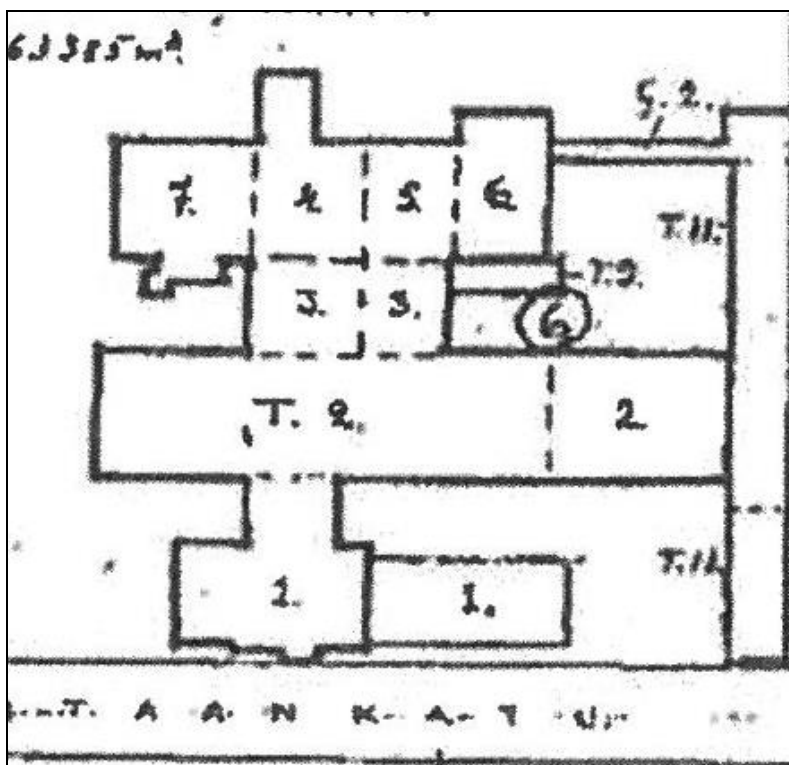
Kartta 3. Selvitysalueen rakennukset vuonna 2018.

XIII-9-2 Tehtaan tontti

Tehdasalueella pystyy näkemään rakennukset koko sokeritehtaan toiminta-ajalta. Alueen ensimmäiset rakennukset ovat rakennettu vuonna 1898 ja niissä korostuu julkisivujen koristeellisuus. Tosin esimerkiksi tehdasrakennuksen julkisivu on muuttunut lähes täysin, eikä se muistuta enää alkuperäistä rakennusta.

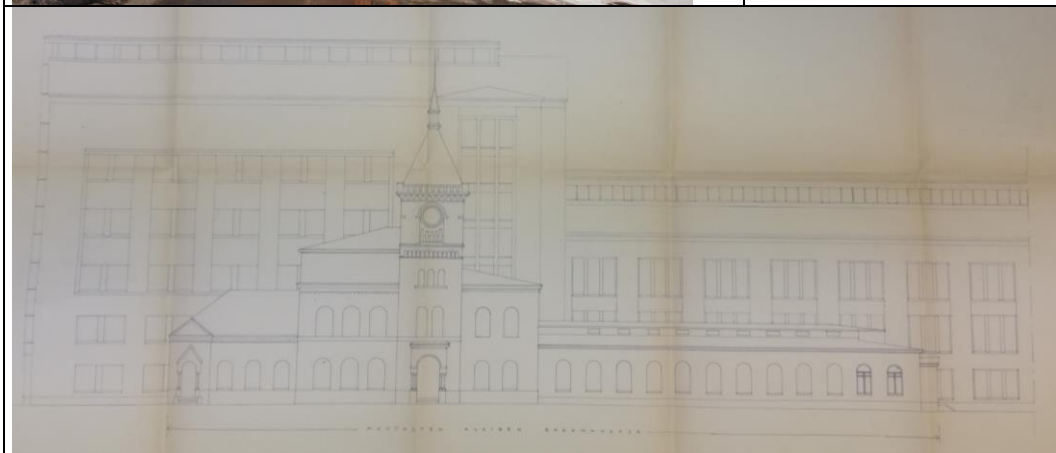
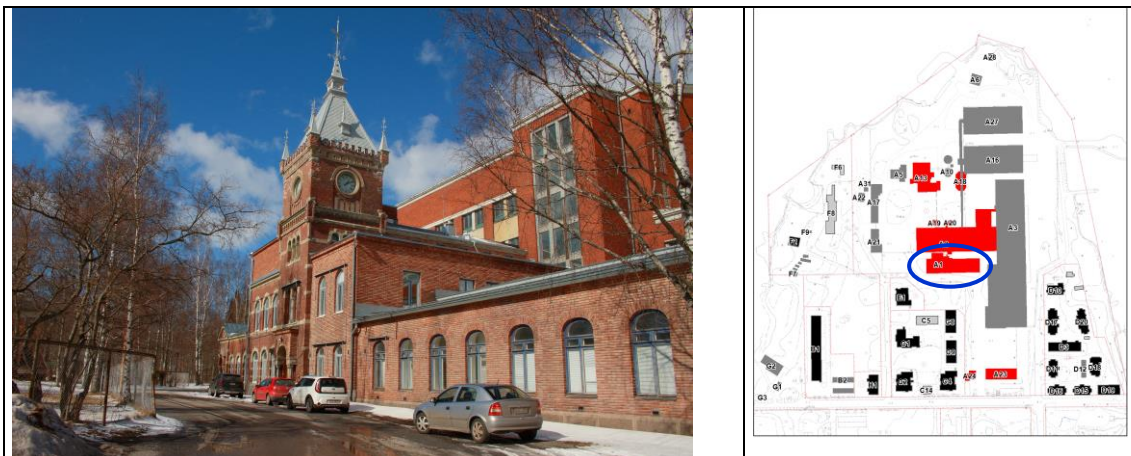
Tehdasrakennuksiin tehtiin paljon muutoksia 1960-luvulla osana tehtaan modernisointia. Tehdasrakennuksen pohjoisosa purettiin ja loppuosaa korotettiin ja laajennettiin. Raakasokerivarastot (ns. paraboliset siilot) rakennettiin alueelle 1959 ja 1968-luvuilla.

Sokeritehtaan toiminnan loputtua 1980-luvulla alueen rakennuksissa on toiminut useita eri pien-yrityksiä.

Kuva 3. Tehdasrakennuksen rakennusosat T.1–9 asemapiirroksessa vuonna 1953 (ELKA).

A1 – Kellotornirakennus

Suunnittelija: K.V. Reinius

Suunnitteluajankohta: 1898

Muutokset:

1932–1932 Kattomuoto muutettiin (Runar Finnilä).

1939–1941 Ensimmäisen kerroksen itäosan laajennus. Yksikerroksinen lisäsiipi, joka sisältää ruokasaleja 180 henkilölle, pukuhuoneita, pesuhuoneita, keittiön, tiskihuoneen ja tarjoiluhuoneen (Runar Finnilä).

Muutos toisen kerroksen itäiseen ulkoseinään. Seinän viereisiä tiloja ovat pukuhuone, sähkötyöläistenhuone, sähkövarasto ja sähköverstaas (Runar Finnilä).

Ensimmäisessä kerroksessa sairashuone muutettiin mukavuuslaitokseksi, keittiö laajennettiin vanhan tiskihuoneen kohdalle ja rakennuksen pohjoisosaa laajennettiin länteen kekomuottivaraston ja konttorin kohdalta (Runar Finnilä).

Toissa kerroksessa sähkötyöläisten huone ja sähkövarasto sekä mestareidenhuone ja säiliöhuone yhdistettiin toisiinsa ja liinavaatevarasto muutettiin pumppu- ja boilerihuoneeksi (Runar Finnilä).

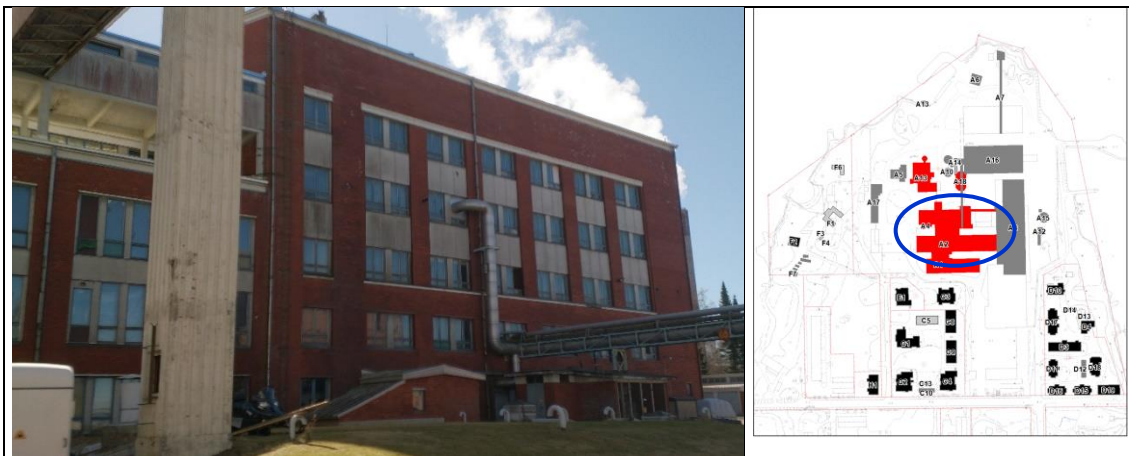
Kellarikerrokseen suunniteltiin kaksi talouskellaria ja varastokellari (Runar Finnilä).

1939–1942 Kolmanteen kerrokseen tehtiin naisten sosiaalitilat. Naisten ruokasali, pukuhuoneita, pesuhuone ja vessat (Runar Finnilä).

1941–1942 Kolmannen kerroksen pesuhuoneen ja mukavuuslaitoksen (vessan) sijainnit vaihdettiin päikseen naisten sosiaalitiloissa (Runar Finnilä).

	Julkisivumuutos. Läntiseltä ja itäiseltä julkisivulta muutettiin useita ovia ja ikkunoita. Yksikerroksisen ruokasalirakennuksen katon harjannetta korotettiin. Kellotornirakennuksen läntiselle puolelle lisättiin myös ulkoportaat kolmanteen kerrokseen (Runar Finnilä).
1966–1967	Ensimmäisen, toisen ja kolmannen kerroksen tilojen käyttötarkoitukset ovat muuttuneet, käytäviä on tullut lisää, väliseinät ovat muuttuneet sekä kaikista kolmesta kerroksesta pääsee kulkemaan tehdasrakennukseen. Konttorirakennuksen ja tehdasrakennuksen väliin on muilta osin jätetty kapea ulkokäytävä, joka erottaa rakennukset toisistaan. Ulkokäytävään pääsee tehdasrakennuksen pääsisäänkäynnistä (Leo Lehtikanto).
2003–2003	Pääkonttorirakennuksen toiseen kerrokseen tehtiin paljon muutoksia, pääasiassa toimistotilat muutettiin ja yhdistettiin isommiksi luokahuoneiksi ja varastotiloja otettiin mm. sosiaalityötilojen ja ilmanvaihtokoneen käyttöön (Gunilla Lång-Kivilinna).
2005–2005	Kolmannen kerroksen naisten sosiaalityötilat muutettiin kokoustilaksi, työhuoneiksi sekä sauna- ja pesutiloiksi (Gunilla Lång-Kivilinna).
2012–2012	Kolmannen kerroksen työhuoneet muutettiin keittiöksi ja kabinetiksi sekä sauna- ja pesutilojen sijoitusta muutettiin (Gunilla Lång-Kivilinna).
Muuta tietoa:	Tehdasrakennuksen yhteydessä sijaitseva konttori- ja sosiaalirakennus. 1941 I-kerros: Kekomuottivarasto, konttoreita, varastoja, vessoja, pukuhuoneita, pesuhuoneita, tarvikevarasto, johtokunnan huone, johtajan huone, holvi, puhelinhuone, vestibyyli, sairashuone, ruokasaleja, kassahuone, astianpesuhuone, keittiö, tarjoiluhuone ja yövahdin kahvihuone. 1941 II-kerros: Ullakko, keittäjien huone, pumppu- ja boilerihuone, vaakahuone, kaksi pimeähuonetta, laboratorio, laboratorion konttori, sähköverstaas, sähkövarasto, sähkötyöläisten huone, pukuhuone, pesuhuone, mestareiden huone, vessa, toimistijain- ja säilytystila sekä pienoiskivääri-ampumaratana toimiva ullakko.

A2 – Tehdasrakennus

Suunnittelija: K.V. Reinius

Suunnitteluajankohta: 1898

Muutokset:

- 1932–1932 Julkisivumuutos, jossa poistuivat vanhoissa postikorteissa näkyvät julkisivujen runsaat koristeellisuudet (Runar Finnilä).
- 1934–1935 Rakennuksenosan T.2 perustuksiin rakennettiin pieni kellari (Runar Finnilä).
- 1934–1934 Melassihuone lisärakennus pohjoisemman tehdasrakennuksen kaakkoisnurkkaan (Runar Finnilä).
- 1934–1935 Laajennus eteläisemmän tehdasrakennuksen itäsiipeen 25,20 metriä. Toisen kerroksen itäpäätyyn rakennettiin käytävä, joka yhdistää tehdasrakennuksen makasiinirakennukseen (Runar Finnilä).
- Luuhilivarasto lisärakennus rakennettiin pohjoisemman tehdasrakennuksen osan T.6 pohjoispäätyyn (Runar Finnilä).
- Tehdasrakennuksenosan T.3.B lounaisnurkka korotettiin nelikerroksiseksi, jotta kolmannessa ja neljännessä kerroksessa sijaitseva säiliö mahtuisi sinne (Suunnittelija ei tiedossa).
- 1937–1938 Konehuone lisärakennus (1. krs) tehdasrakennuksenosan T.4 pohjoispäätyyn (Runar Finnilä).
- 1939–1939 Hissikuilu 1–4 kerrokseen. Neljännessä kerroksessa hissien konehuone hissikuilun vieressä. Sijainti tehdasrakennuksen ja kellotornirakennuksesta tehdasrakennukseen yhdistyvän rakennuksen koillisnurkassa (Runar Finnilä).

1939–1941	Laajennus tehdasrakennuksen kolmannen kerroksen itäpäätyyn. Piirustuksen mukaan vanha ja uusi tila yhdistetään ja siellä on sentrifugi-, saha- ja pakkausosasto (Runar Finnilä).
1959–1962	Tehdasrakennuksen osien T.2 ja T.3 uudelleenrakennus ja korotus (Leo Lehtikanto). Tehdasrakennuksen pohjoisemman rakennuksen rakennusosat T.4, T.5, T.6, T.7 ja osa T.3:sta purettiin osana 1960-luvun tehtaan modernisointia. Tilalle rakennettiin huoltosiipi, muuntamo ja kidesokeritorni perustuksineen. Konttorirakennus irrotettiin tehdasrakennuksesta purkamalla rakennusta niiden välistä (Leo Lehtikanto). Huoltosiivessä on ensimmäisessä kerroksessa ensiapuhuone, mekaano, vessoja, kabinetti, virkailijoiden ruokasali, keittiö, kylmähuone, ruokasali ja pukuhuone. Huoltosiiven toisessa kerroksessa on ompelimo, naisten pukuhuone, naisten pesuhuone, miesten pukuhuone, miesten pesuhuone, kaksi kuivaushuonetta, kaksi saunaa ja kaksi vessaa. Huoltosiiven kolmannessa kerroksessa on arkisto, toimistoja, piirustussali, neuvotteluhuone, laboratorio, vaakahuone, pimeähuone, lasivarasto, pesuhuone, sauna, pukuhuoneita ja vessoja (Leo Lehtikanto). Kidesokeritornin ensimmäisessä kerroksessa on tehdassali. Kidesokeritornin toisessa kerroksessa on pakkaussalin yläosa. Kidesokeritornin kolmannessa kerroksessa on bunkkerihuone, jossa oli 10 bunkkeria. Kidesokeritornin neljännessä kerroksessa on bunkkerihuone. Kidesokeritornin viidennessä kerroksessa on seulahuone (Leo Lehtikanto). Tehdasrakennuksen ensimmäisessä kerroksessa on kaksi tehdassalia ja suodatinjätehuone. Tehdasrakennuksen toisessa kerroksessa on kaksi tehdassalia, pakkaussalin yläosa ja suodatinhuone. Tehdasrakennuksen kolmannessa kerroksessa on kolme tehdassalia, joista löytyy puhdistushuone, mittarikorjaamo, pölytön huone, työnohtajanhuone, lauhdutinhuone, autosuotimia sekä muuta tehdasvälineistöä. Tehdasrakennuksen neljännessä kerroksessa on yksi tehdassali, tehdassalin keskellä oleva kuilu ja tehdassalin ylempi taso. Tehdasrakennuksen viidennessä kerroksessa on yksi tehdassali, kaksi kuilua tehdassalin keskellä, portaat katolle ja kuljetinkäytävä raakasokerivarastorakennukselta. Tehdasrakennuksen kellarikerroksessa on kaksi betonista vesisäiliötä ja kellaritilaa (Leo Lehtikanto).
1974-1976	Formaliinisäiliö lisättiin eteläisen tehdasrakennuksen keskiosan eteläpuolella sijaitsevaan kellaritilaan (<i>Suunnittelija ei tiedossa</i>). Kuljetinsilta rakennettiin kidesokeritornin ja makasiinin kolmannen kerroksen välille (Per Granlund).
1985–1986	Saneeraus tabletointiosasto maustetut ja maustamattomat, Höweler-Sali (Höweler koneita käytettiin puristetun palasokerin tuotannossa), sekä ilmastointikojuhuone (L. Pullola).

A3 – Makasiini

Suunnittelija: K.V. Reinius (*oletetusti*)

Suunnitteluajankohta: 1898 (*oletetusti*)

Muutokset:

1927–1927 Autotalli ja paloasema -lisärakennus makasiinin eteläosaan (Runar Finnilä).

1956–1958 Trukkitie ensimmäisestä kerroksesta toiseen kerrokseen sekä useita pieniä muutoksia (Leo Lehtikanto).

1957–1958 Trukkitie toisesta kerroksesta kolmanteen kerrokseen sekä useita pieniä muutoksia makasiinin väliseiniin ja sisätiloihin (Leo Lehtikanto).

1952–1955 Julkisivumuutos. Uusia ikkunoita, ovia ja piippuja ympäri makasiinirakennusta. Sisätiloissa tehtiin muutoksia väliseiniin, hissien ja tukipylväiden sijaintiin sekä muita sisäisiä muutoksia (Leo Lehtikanto).

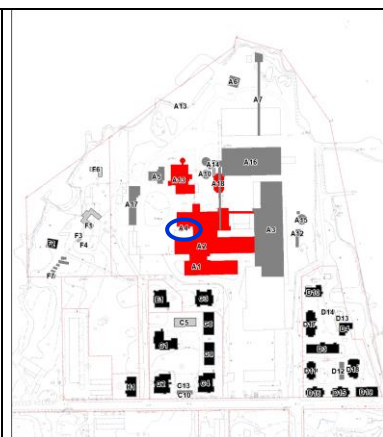
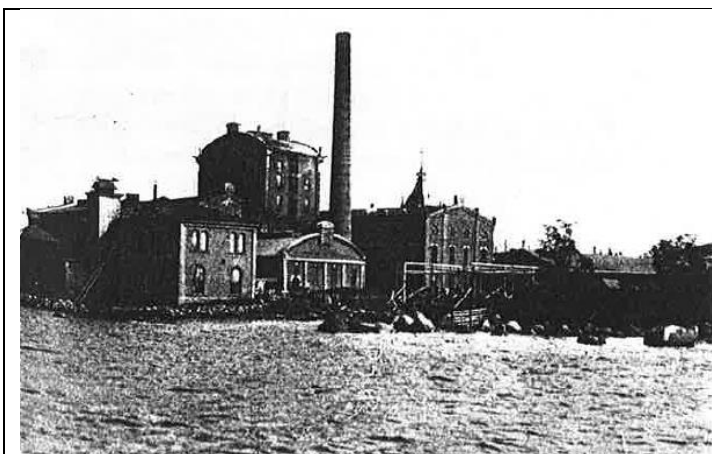
1960–1962 Sokerivaraston korotus ja kuljetustilan muutos (Leo Lehtikanto).

1964–1965 Yksikerroksinen valmistevalasto ja autojen kuormaushalli uudisrakennus, kuormaustaluria alennettiin ja rautatieraiteiden kiskot vaihdettiin raskaammiksi kiskoiksi. Rautatieraiteita myös madallettiin ja siirrettiin (Leo Lehtikanto).

Kaksikerroksinen korjauspaja uudisrakennus. Ensimmäinen kerros sisältää autojen huoltohuoneen, korjauspajan, putkipajan ja hitsaamon, työkaluvaraston, päällikön huoneen, työnjohtajan huoneen, varastonhoitajan huoneen, puusepänverstaan, tarvikevaraston, varastohuoneen, akkuhuoneen, pesuhuoneen, siivouskomeron ja vessoja. Toinen kerros sisältää sähköverstaan, korjauspajan yläosan, hienomekaanisten ja karkeiden töiden mittarikorjaamot, pneumatiikka ja elektroniikka huoneet, tarvikevaraston ja kaksi työnjohtajan huonetta (Leo Lehtikanto).

1966–1967	Uusi tavarahissi rakennuksen keskellä olevan varastotilan koillisnurkkaan. Hissi kulkee neljässä kerroksessa (Leo Lehtikanto).
1985–1985	Korjauspajan tilat makasiinin pohjoispäädyssä muutettiin lemmikkieläinruoka-tehtaan tarpeisiin soveltuviksi. Väliseiniä on poistettu ja lisätty sekä uusina tiloina toimivat pakkaamo, tuotantotilat, kuivuri, nestemäiset raaka-aineet - huone, prosessitila ja vasaramylly (Jaakko Salonen, Oy Kaupunkisuunnittelu Ab)
1997–2005	Kolme uutta bulk-siiloa makasiinin pohjoisosan läntiselle julkisivulle entisten kolmen bulk-siilon eteen (kaikki bulk-siilot poistettiin 2013–2014 välillä) (APr, Citec)
2001–2001	Uusi katos varastorakennuksen eteläisen julkisivun itä pätyyn (Gunilla Lång-Kivilinna).
2003–2003	Valmisterakennuksen eteläpäädyn seinämuutos (autojen kuormaushallit ja toisen kerroksen wc) (Gunilla Lång-Kivilinna).
Muuta tietoa:	Sijainti tehdasrakennuksen ja kellotornirakennuksen itäpuolella. Alkuperäistä makasiinirakennusta on oletetusti nykyisen rakennuksen sisällä. Makasiinin oikealla reunalla sijaitsevaa junalaiturin katosta on purettu 2019 ja siihen on tarkoitus rakentaa uusi katos.

A4 – Vanha voimalaitos

Suunnittelija: K.V. Reinius

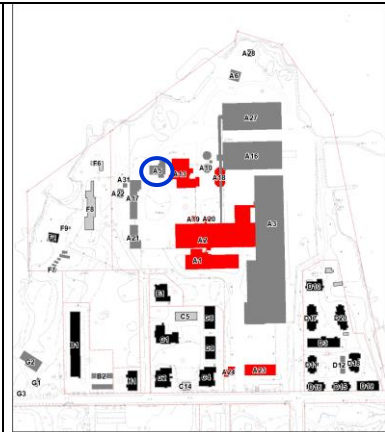
Suunnitteluajankohta: 1898–1898

Muutokset:

1959–1962 Purettu.

Muuta tietoa: Sijainti tehdasrakennusten T.7 ja T.2 välissä.

A5 – Verstaas

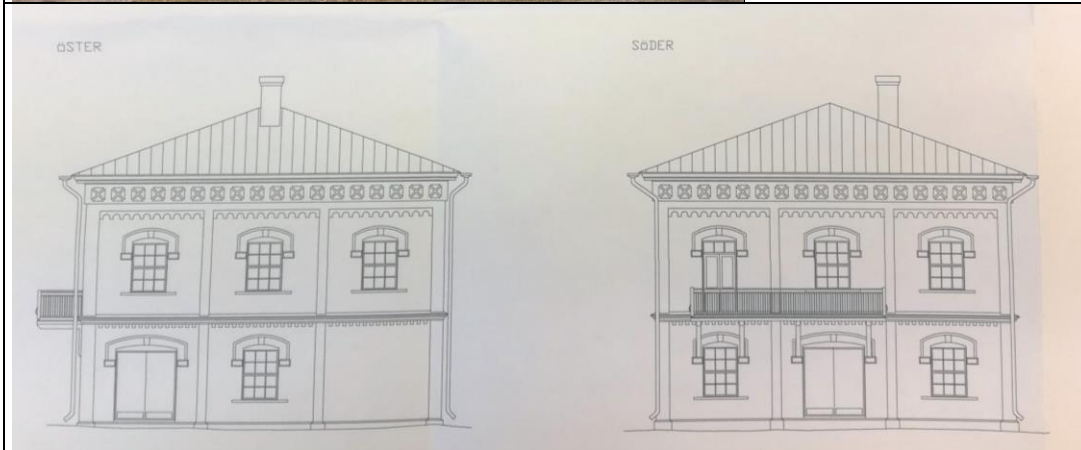
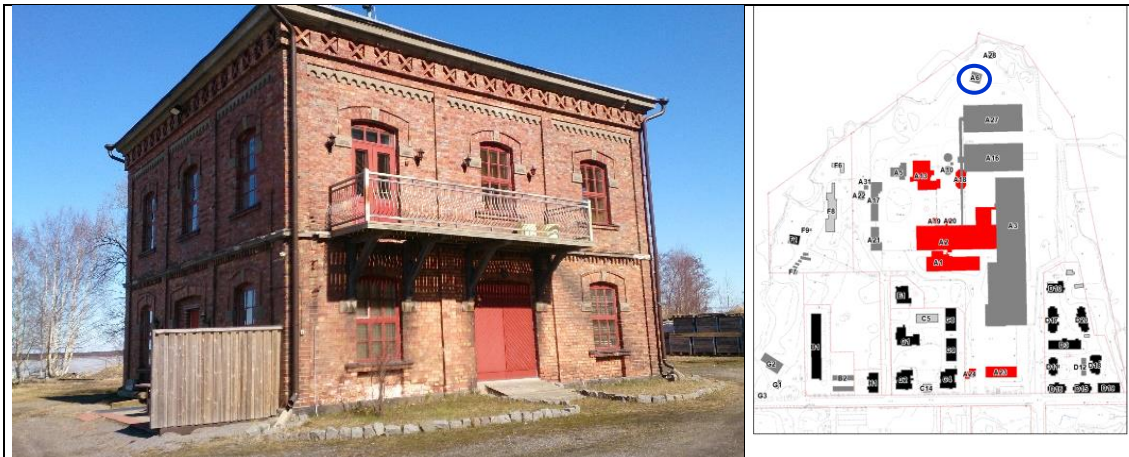
Suunnittelija: K.V. Reinius (*oletetusti*)

Suunnitteluajankohta: 1898 (*oletetusti*)

Muutokset:

Muuta tietoa: Tiilinen verstaasrakennus. Päärakennus kaksi kerroksinen ja rakennuksen pohjoisosassa yksi kerroksinen. Rakennus on toiminut myös ainakin osittain varastona.

A6 – Varastorakennus

Suunnittelija: K.V. Reinius (*oletetusti*)

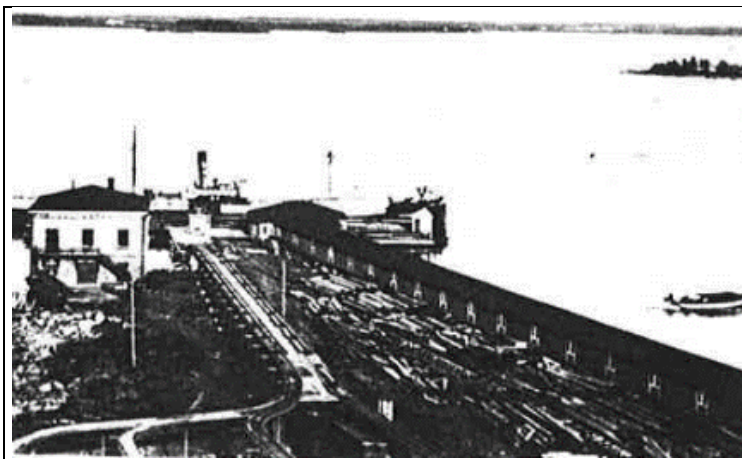
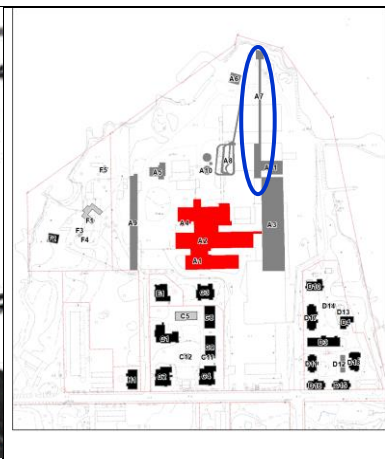
Suunnitteluajankohta: 1898 (*oletetusti*)

Muutokset:

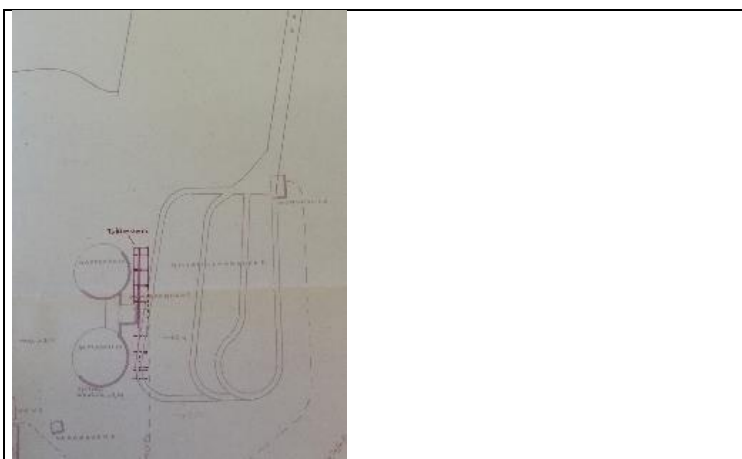
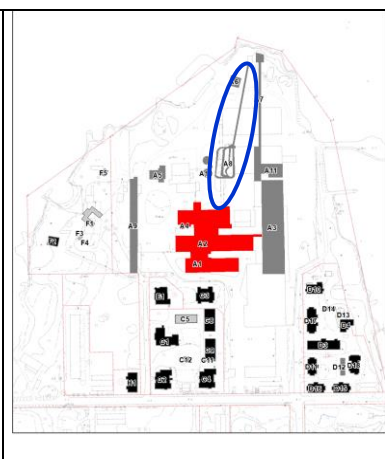
2000–2005 Peruskorjaus (Michael Berglund).

Muuta tietoa: Käytetty varastona ennen kuin se muutettiin toimistoksi.

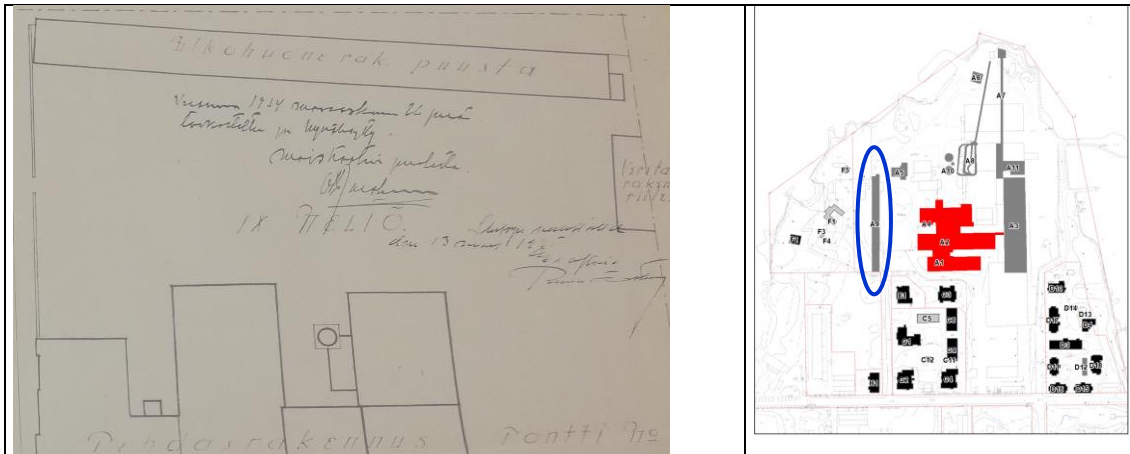
A7 – Koridori ja varastovaja

	
Suunnittelija: <i>(Suunnittelija ei tiedossa)</i> Suunnitteluajankohta: 1898 <i>(oletetusti)</i> Muutokset: 1945–1949 Koridorin eteläpäädyn itäpuolelle rakennettiin konehuone. Koridorin eteläosa, vaja ja konehuone on purettu ainakin jo 1959, kun sen paikalle rakennettiin alueen ensimmäinen raakasokerisiilo <i>(Suunnittelija ei tiedossa)</i>. 1967–1968 Koridori purettiin kokonaan, kun sen kohdalle rakennettiin alueen toinen raakasokerisiilo. 1968–1970 Koridorin pohjoispäässä sijainnut varastovaja on purettu asemapiirroksen perusteella. Muuta tietoa: Pitkä vajarakennus pohjoisen niemenkärjen laiturin ja makasiinirakennuksen välissä. Koridorin sisällä on kulkenut raiteilla liikkuvat vaunut. Koridorin pohjoispäädyssä on ollut varastovaja ja sen eteläpäädyssä on ollut vaja ja konehuone. Pitkää kapeaa rakennusosaa on lyhennetty, kun alueelle on rakennettu muita toimintoja (mm. raakasokerivarastorakennukset).	

A8 – Kivihiilivarastopaikka ja konehuone

	
Suunnittelija: <i>(Suunnittelija ei tiedossa)</i> Suunnitteluajankohta: 1898 <i>(oletetusti)</i> Muutokset: 1958–1959 Purettu ainakin jo tässä vaiheessa.	

A9 – Ulkokuonerakennus

Suunnittelija: Runar Finnilä

Suunnitteluajankohta: 1927 (asemapiirustuksessa)

Muutokset:

1958–1958 Purettu.

Muuta tietoa: Puinen varastorakennus. Rakennuksen kohdalle rakennettiin myöhemmin varastovaja S.7 ja autotalli.

A10 – Naftasäiliöt

Suunnittelija: Runar Finnilä

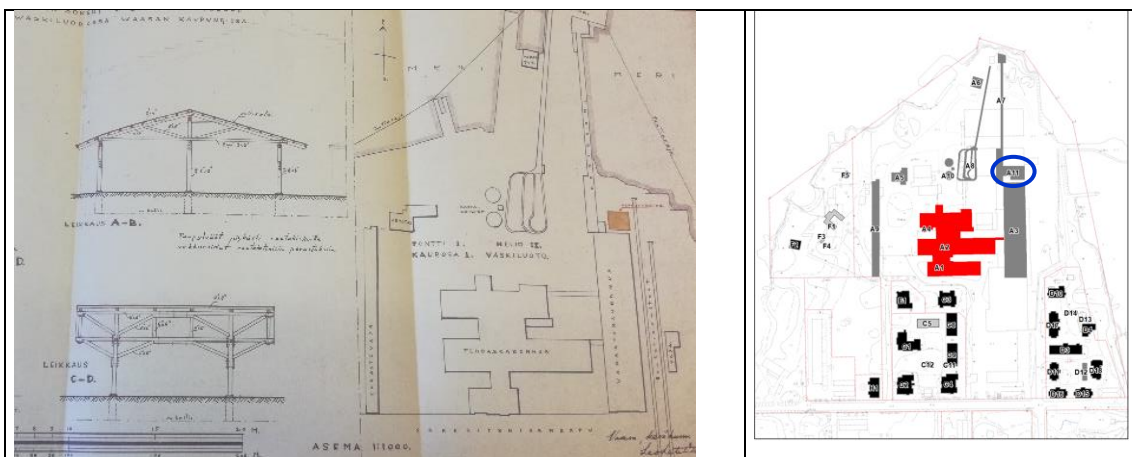
Suunnitteluajankohta: 1936–1937

Muutokset:

1937–1938 Naftasäiliöiden väliin rakennettiin raakaöljyn pumppuhuone (Runar Finnilä).

Muuta tietoa: Kaksi naftasäiliötä. Säiliöiden halkaisija on 10,5 m.

A11 – Varastokatosrakennus

Suunnittelija: Leo Lehtikanto

Suunnitteluajankohta: 1939–1939

Muutokset:

1957–1960 Purettu.

Muuta tietoa: Sijaitsi ison varastorakennuksen pohjoispuolella. Varastokatoksen eteläpuolella on tiilisen kolmikerroksisen varastorakennuksen raakasokerivarasto. Länsipuolella on yksikerroksinen tiilinen konehuone ja puinen koridorirakennus laiturille.

A12 – Liiteri

Suunnittelija: (Suunnittelija ei tiedossa)

Suunnitteluajankohta: (Suunnitteluajankohta ei tiedossa)

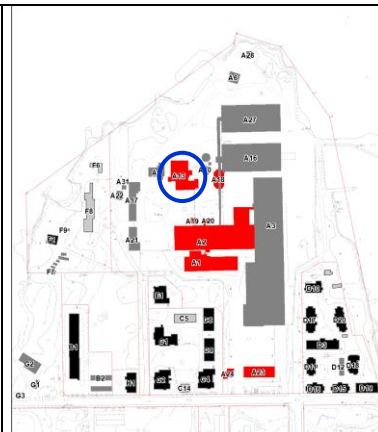
Muutokset:

1927–1927 Liiteriä laajennettiin yhdellä liiterirakennuksella, jossa on elektroninen dynamo lounaisnurkassa (A. Manninen).

1966–1967 Purettu.

Muuta tietoa: Sijainti makasiinirakennuksen itäpuolella. Makasiinin ja liiterirakennuksien välissä on ollut myös tie.

A13 – Uusi voimalaitos

Suunnittelija: Harmia & Baeckman arkkitehtitoimisto

Suunnitteluajankohta: 1949–1953

Muutokset:

1961–1962 Voimalaitoksen itäpuolelle rakennettiin muuntoasema (Leo Lehtikanto).

1965–1967 Pohjakerroksessa väliaikainen verstaas on muutettu kattilahuoneen alustaksi ja tilan rappuset ovat korvattu tikkaila. Pesuhuone ja kellaritila on muutettu säiliöhuoneeksi (Leo Lehtikanto).

Pääkerroksessa väliaikainen verstaas on korvattu uudella kattilalla, ja pohjakerroksen pumppuhuone on siirretty hallitilaan (Leo Lehtikanto).

Ylimmässä kerroksessa varahuone on muutettu vedenpuhdistushuoneen jatkeeksi ja väliaikainen varasto on purettu (Leo Lehtikanto).

1978–1978 Uusi höyryputki voimalaitoksen ja tehtaan välille (etäisyys 42,23 m) (K. Strang).

2016–2016 Voimalaitoksen piippu purettiin.

Muuta tietoa: Pohjakerroksessa pukuhuone, pesuhuone, kellaritiloja, hiilielevaattori, kattilahuoneen kellari, pumppuhuone, väliaikainen verstaas ja nostokuilu.

Pääkerroksessa konehuone, sähköhuone, halli, hiilielevaattori, kattilahuone, nostokuilu ja väliaikainen verstaas.

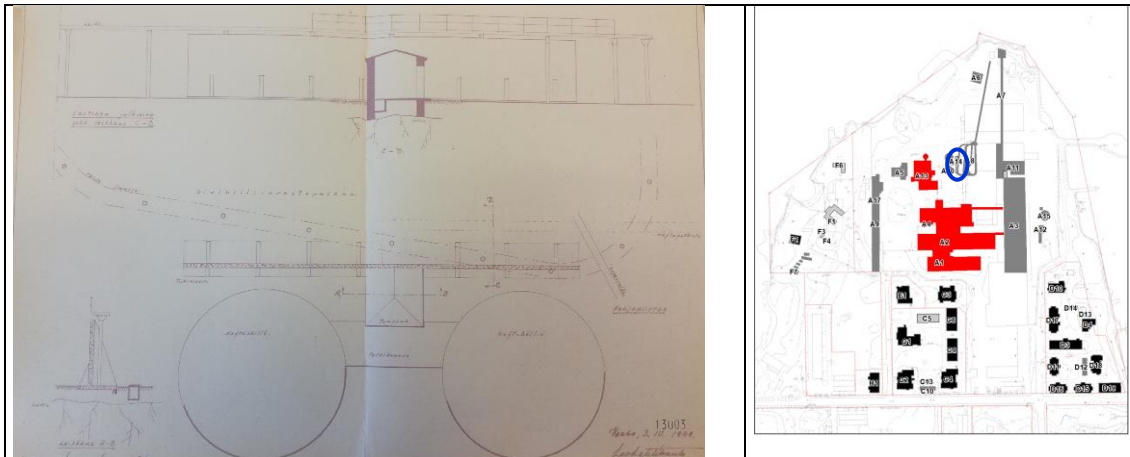
Välikerroksissa konemestarinhuone, ruokasali, vedenpuhdistushuone ja väliaikainen verstaas.

Ylimmässä kerroksessa varahuone, vedenpuhdistushuone, hiilisäiliö, kattilahuoneen yläosa, nostokuilu ja väliaikainen varasto.

Voimalaitoksen pohjoispuolella rannassa on sijainnut kaivuhuone, joka on rakennettu 1949–1960 välillä. Kaivuhuone on purettu oletetusti 1976 jälkeen, kun niemen pohjoiskärkeen rakennettiin uusi merivesiasema.

Tehtasarakenne ja uusi voimalaitos ovat yhteydessä toisiinsa maanalaisella tunnelilla, joka sijaitsee väestösuojan länsipuolella.

A14 – Tukimuuri

Suunnittelija: Leo Lehtikanto

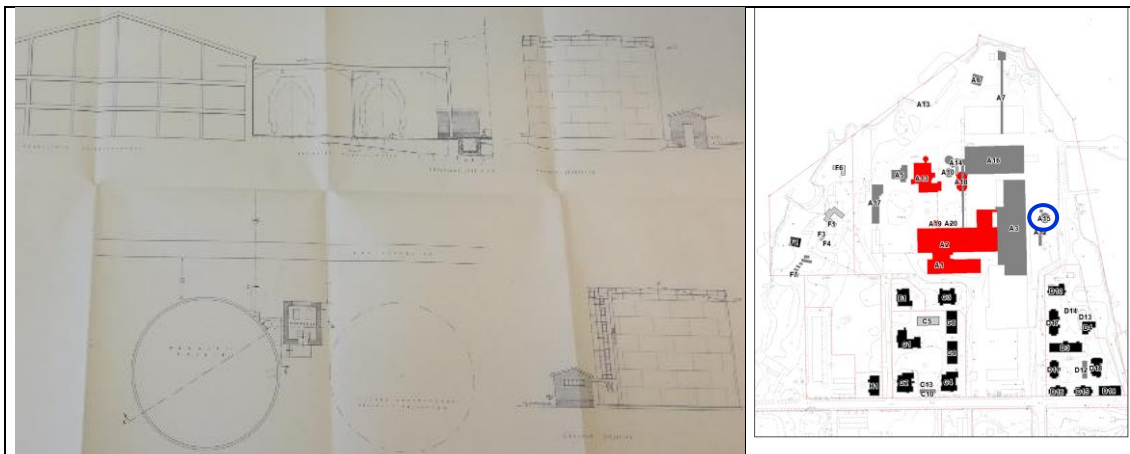
Suunnitteluajankohta: 1949–1949

Muutokset:

1958–1966 Purettu 1958–1966 välillä.

Muuta tietoa: Tukimuuri naftasäiliöiden ja kivihiilivarastopaikan välissä.

A15 – Melassisäiliö

Suunnittelija: Leo Lehtikanto

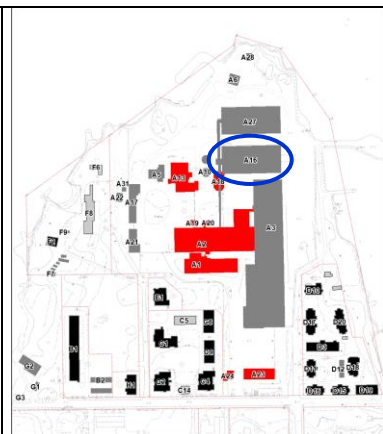
Suunnitteluajankohta: 1951–1951

Muutokset:

1985–1999 Purettu 1985–1999 välillä.

Muuta tietoa: Melassisäiliö makasiinirakennuksen ja junaraiteiden itäpuolella. Säiliön yhteydessä on myös pumppuhuone. Pumppuhuoneen pohjoispuolelle on myös varattu paikka toiselle vastaiselle säiliölle.

A16 – Raakasokerivarasto

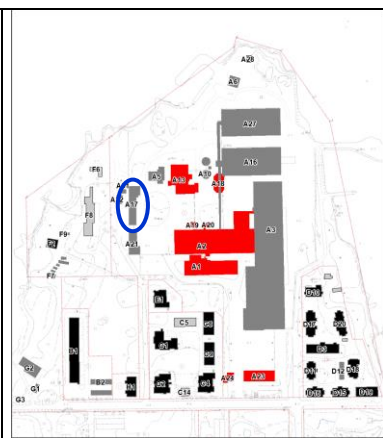
Suunnittelija: Woldemar Baeckman

Suunnitteluajankohta: 1958–1959

Muutokset:

Muuta tietoa: Ns. parabolinen raakasokerisiilo. Raakasokerin varastointiin rakennettu siilo. Elevaattoritorni viidessä kerroksessa siilon länsipuolella. Siilon päällä harjakäytävä. Autojenpurkauskatos ja -kuoppa siilon lounaisnurkan eteläpuolella. Elevaattorihuoneesta lähtevä kuljetinkäytävä yhdistyy tehdasrakennuksen viidennen kerrokseen. Siilon kapasiteetti on 17 500 tonnia.

A17 – Varastovaja

Suunnittelija: Leo Lehtikanto

Suunnitteluajankohta: 1958–1958

Muutokset:

1963–1965 Säiliöautokatos lisätty varastorakennuksen pohjoispäättyyn ja varastotilat muutettiin kolmeksi varastohuoneeksi ja varastokatokseksi rautatavaralle (Leo Lehtikanto).

Muuta tietoa: Vanhan pitkän ulkokuone rakennuksen tilalle rakennettu varastovaja. Aluksi rakennuksessa oli rakennusvälinevarasto, kaksi rakennusainevarastoa, metalliputki yms. varasto, pajatarvikevarasto sekä muototeräs- ja metallilevyvarasto.

A18 – Autojenpurkauskatos

Suunnittelija: Woldemar Baeckman

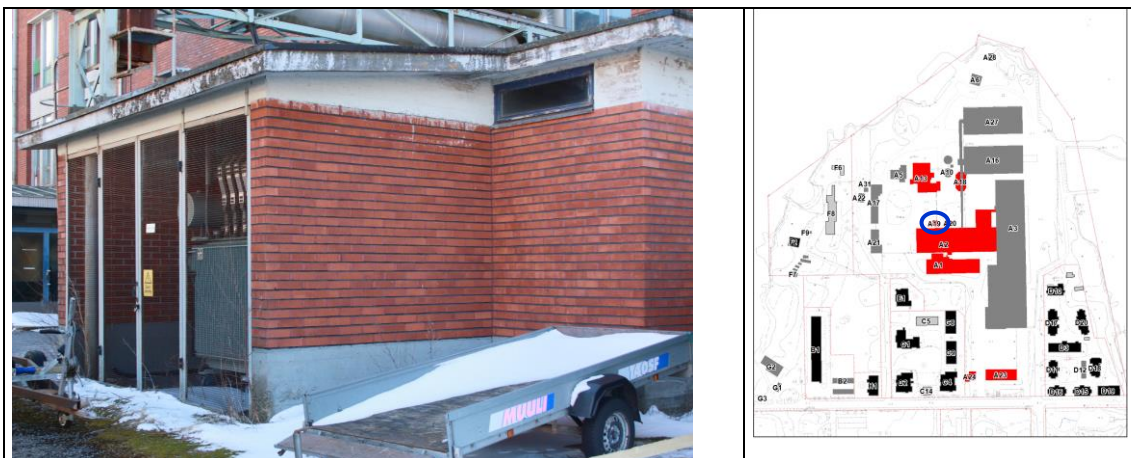
Suunnitteluajankohta: 1958–1959

Muutokset:

1985–1985 Katosta korotettiin tai se mahdollisesti purettiin ja rakennettiin uudelleen. Katosta korotettiin kahdesta harjannekohtasta. Sisältää näytteenottotilan, ohjainkeskuksen ja varaston (*Suunnittelija ei tiedossa*).

Muuta tietoa: Autojenpurkauskatos eteläisen raakasokerivarastorakennuksen lounaisnurkassa. 1985 jälkeen katosta käytettiin viljan autopurkauspaikkana. Samaan aikaan eteläisemmän raakasokerivarastorakennuksen ja junaraiteiden itäpuolelle rakennettiin viljan junapurkauspaikka.

A19 – Tehdasmuuntaja

Suunnittelija: Leo Lehtikanto

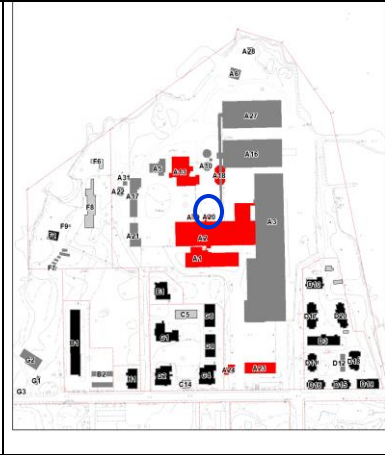
Suunnitteluajankohta: 1961–1962

Muutokset:

1978–1981 Muuntamon laajennus. Vanhan osan eteen rakennettiin uusi muuntajahuone, jonka pohjoisella julkisivulla on verkkoaitaa ja portti (*Suunnittelija ei tiedossa*).

Muuta tietoa: Koostuu muuntajahuoneesta ja jakokeskushuoneesta. Sijaitsee eteläisemmän tehdasrakennuksen pohjoispuolella.

A20 – Väestösuoja

Suunnittelija: 1961–1962

Suunnitteluajankohta: Leo Lehtikanto

Muutokset:

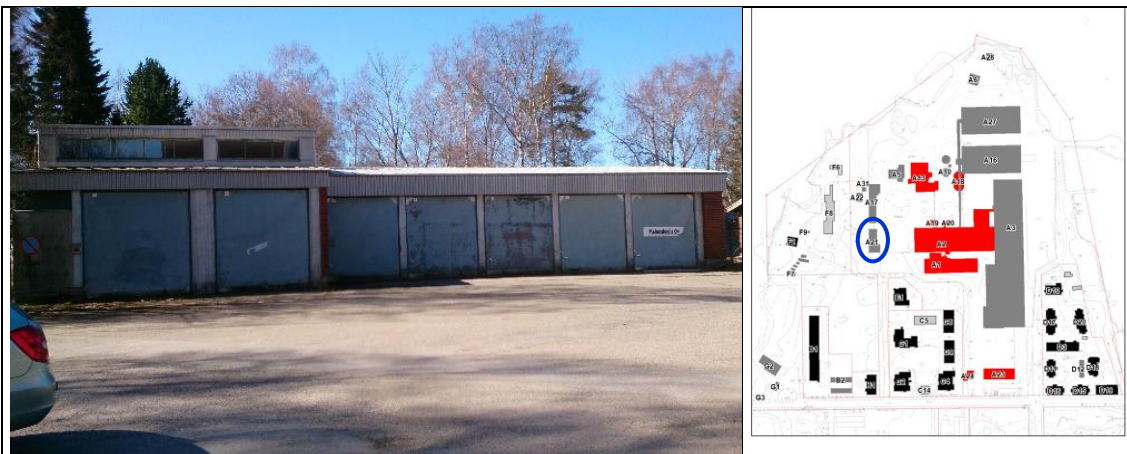
1975–1976 Väestösuojaan yhdyskäytävä tehdasrakennukseen. Sijaitsee eteläisemmän tehdasrakennuksen pohjoispuolella väestösuojaan porrashuonerakennuksen vieressä. Mahdollistaa väestösuojaan siirtymisen suoraan tehtaasta sisästä (Annikki Nurminen).

Muuta tietoa:

Väestösuoja on mitoitettu 270 henkilölle, ja se koostuu talouskellareista, varastotilasta, suojahuoneista, saniteettitiloista kuivakäymälöineen, sairausosastosta, vs-toimistoista, huoltohuoneesta, likavesikaivosta, hiekkasuodattimista ja varauloskäynneistä.

Väestösuoja sijaitsee maan alla eteläisemmän tehdasrakennuksen pohjoispuolella entisen huoltosiiven perustuksissa ja sinne pääsee kulkemaan suoraan tehdasrakennuksen sisästä. Ennen yhdyskäytävän rakentamista väestösuojaan pääsi maan päällä sijaitsevasta porrashuonerakennuksesta.

A21 – Autotalli

Suunnittelija: Leo Lehtikanto

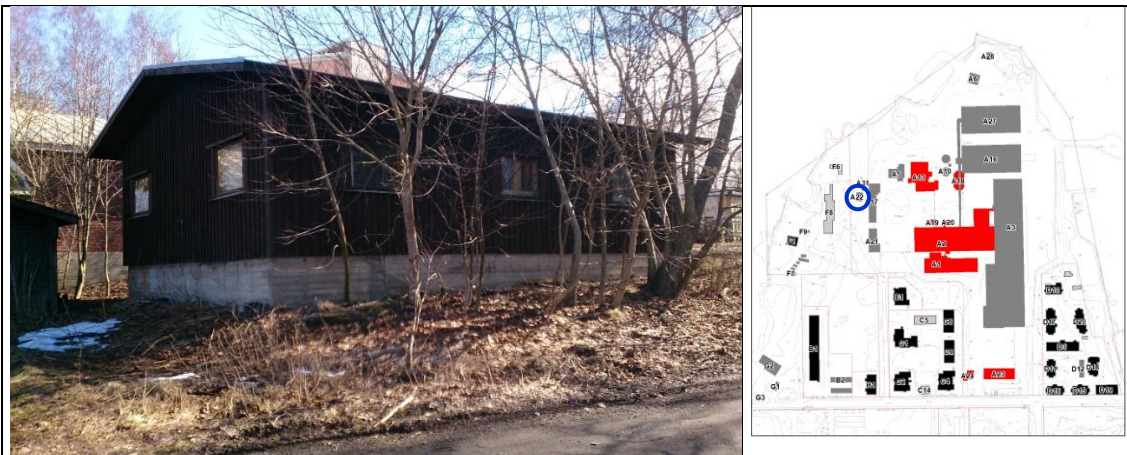
Suunnitteluajankohta: 1963–1965

Muutokset:

1964–1965 Huoltuhuone muutettiin paloauton tallin käyttöön ja vanha paloauton talli poistettiin (Leo Lehtikanto).

Muuta tietoa: Huoltuhuone, talli sekä autojen pesutila, autotallihuone ja paloauton talli.

A22 – Autokerhon korjauskoppi

Suunnittelija: (Suunnittelija ei tiedossa)

Suunnitteluajankohta: 1963–1963

Muutokset:

1978–1978 Korjauskoppia laajennettiin yhden autotallin ja yhden huoneen verran (Suunnittelija ei tiedossa).

Muuta tietoa: Korjauskoppi, jossa on korjausmonttu.

A23 – Lähettämö/Konttorirakennus

Suunnittelija: Leo Lehtikanto

Suunnitteluajankohta: 1965–1966

Muutokset:

Muuta tietoa:

Sisältää lähettämön, asiakkaidenhuoneen, paikallisostajan ja varastokirjanpidon huoneen, reikäkortti- ja laskutushuoneen, puhelinkeskuksen, kassahuoneen, holvin, sokerikirjurinhuoneen, konekirjoitussihteerinhuoneen, teknisen johtajan -huoneen, monistus-, postitus- ja arkistohuoneen, asiakashuoneen, neuvotteluhuoneen, konttoripäällikönhuoneen, kaksi vaatehuonetta ja kaksi vessaa. Lähettämön länsipuolella porttien takana on autovaaka.

A24 – Porttirakennus

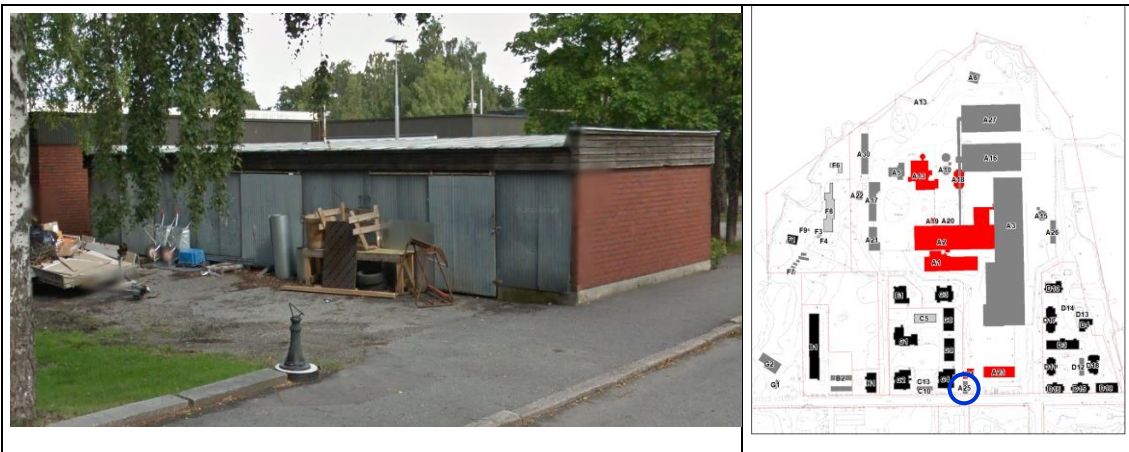
Suunnittelija: Leo Lehtikanto

Suunnitteluajankohta: 1965–1966

Muutokset:

Muuta tietoa: Sisältää porttivahdinhuoneen, kaksi tarkastushuonetta, odotushuoneen, puhelinkeskukseen ja kaksi vessaa.

A25 – Pyöräkatos

Suunnittelija: Leo Lehtikanto

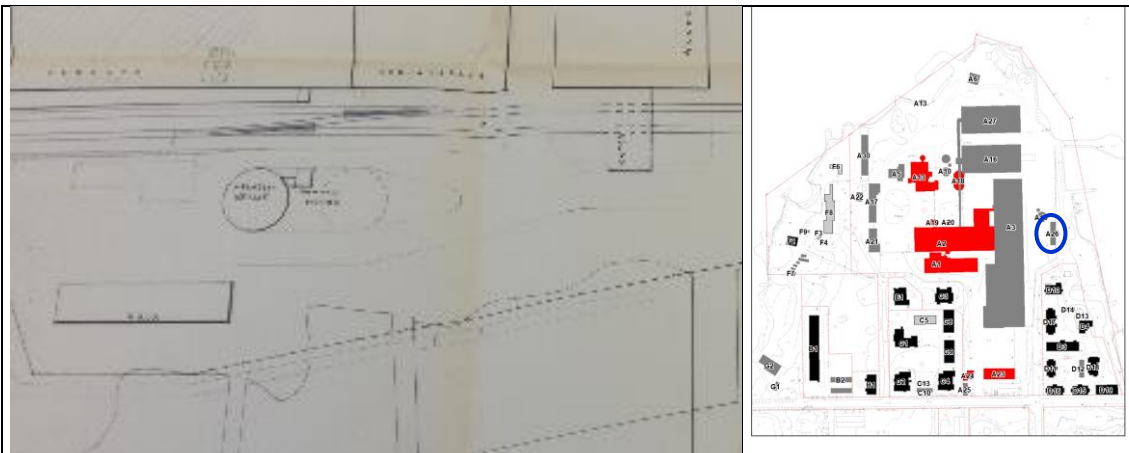
Suunnitteluajankohta: 1965–1966

Muutokset:

2010–2014 Pyöräkatos purettiin.

Muuta tietoa: Sijaitti Frilundintien ja porttirakennuksen välissä. Katoksen keskellä on tila 14 mopolle ja päissä on pyöräkatokset, joissa on molemmissa 30 pyöräpaikkaa.

A26 – Vaja

Suunnittelija: (Suunnittelija ei tiedossa)

Suunnitteluajankohta: 1966

Muutokset:

1966–1972 Purettu 1966–1972 välillä.

Muuta tietoa: Vajarakennus melassisäiliön itäpuolella.

A27 – Raakasokerivarasto

Suunnittelija: Leo Lehtikanto

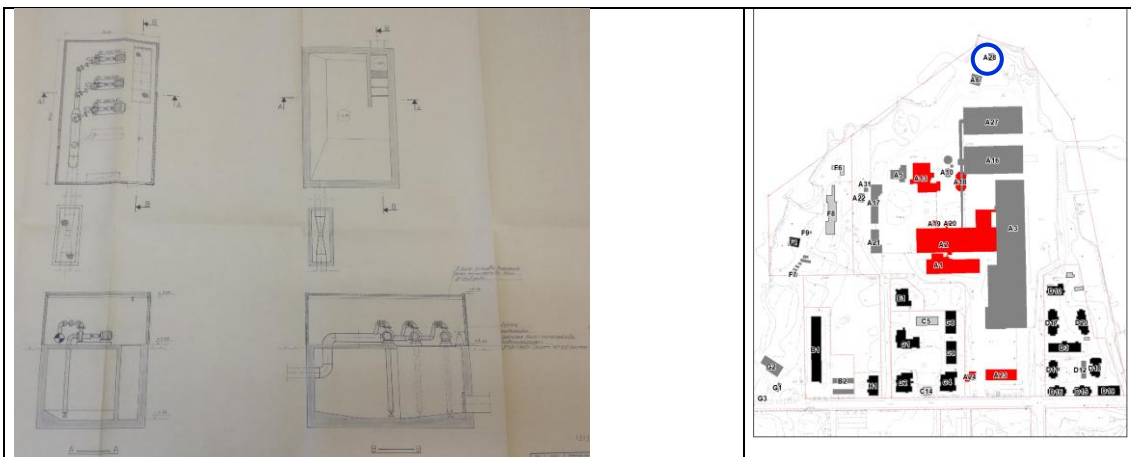
Suunnitteluajankohta: 1967–1968

Muutokset:

1968–1968 Ajokatos poistettiin muutospiirustuksessa ja siilojen itäpuolelle lisättiin niiden välinen kuljetintunneli (Leo Lehtikanto).

Muuta tietoa: Toinen ns. parabolinen raakasokerisiilo. Ajokatos siilojen itäpuolen väliin rakennettu samaan aikaan kuin pohjoisempi siilo. Kuljetinkäytävä 20,6 m korkeudessa, joka yhdistyy eteläisemmän siilon elevaattoritorniin.

A28 – Merivesiasema

Suunnittelija: Oy Yleinen Insinööritoimisto

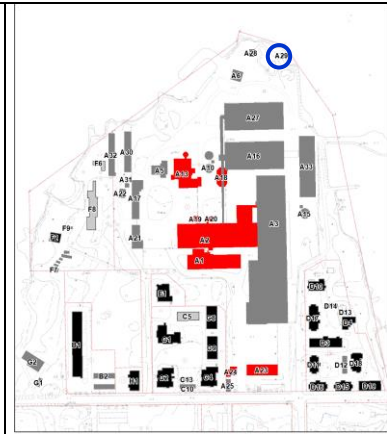
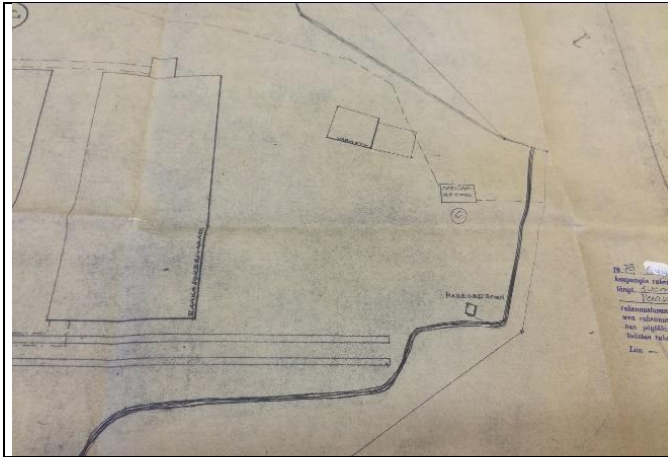
Suunnitteluajankohta: 1970–1976

Muutokset:

1975–1975 Pumput ovat vaihdettu suunnitelmissa Karhulan pumpuista kahteen DC 125/330 -pumppuun sekä yhteen DC 200/450 -pumppuun. (Oy Yleinen Insinööritoimisto).

Muuta tietoa: Merivesipumppaamo, josta on putkiyhteys voimalaitoksen merivesikaivoon, joten todennäköisesti merivesiasemassa on pumpattu prosessivettä merestä voimalaitokselle. Sisältää kaksi Karhula KLP-15 -pumppua ja yhden Karhula TPS-20 -pumpun. Alueella nykyään sijaitseva rakennus saattaa olla sama pumppaamorakennus.

A29 – Mareografi

Suunnittelija: (Suunnittelija ei tiedossa)

Suunnitteluajankohta: 1970–1976 (asemapiirroksessa)

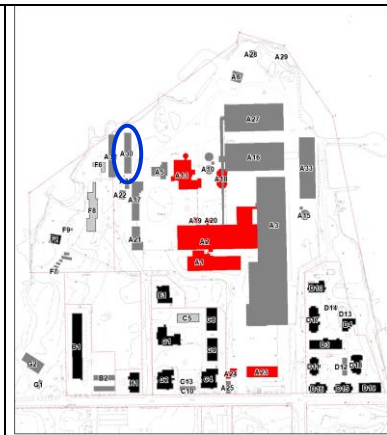
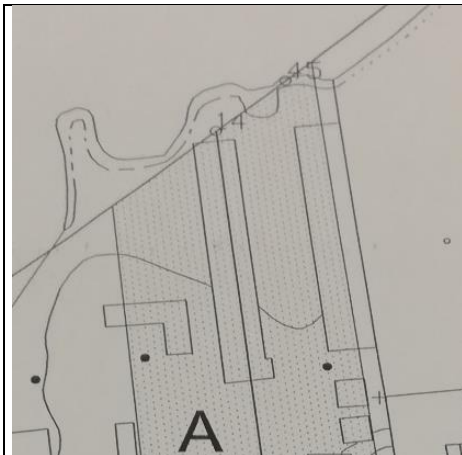
Muutokset:

1985–1985 Purettu 1985 jälkeen.

Muuta tietoa:

Mareografi pohjoisessa niemenkärjessä. Mareografi mittaa meriveden korkeutta. Alueelta löytyy betonijalka, joka saattaa kuulua entiselle mareografille.

A30 – Venevaja

Suunnittelija: (Suunnittelija ei tiedossa)

Suunnitteluajankohta: 1970 (peruskartalla)

Muutokset:

2011–2012 Purettu 2011–2012.

Muuta tietoa: Sijainti venevaja S9 vieressä itäpuolella.

A31 – Kaksi vajaa

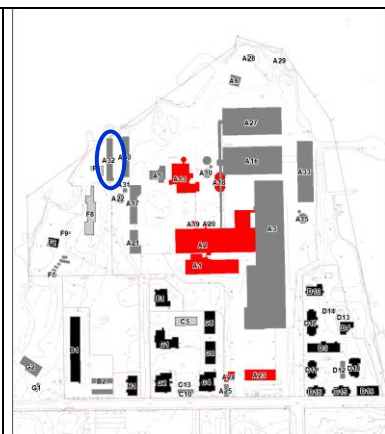
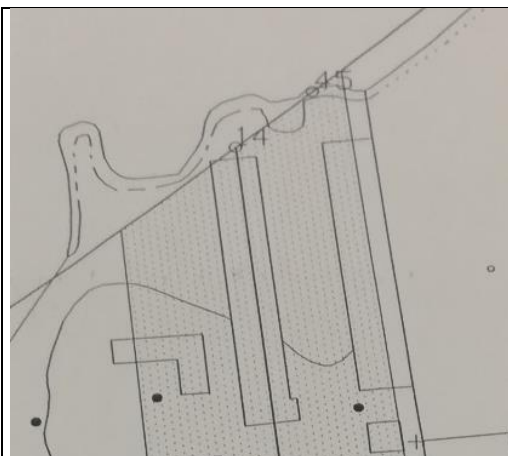
Suunnittelija: *(Suunnittelija ei tiedossa)*

Suunnitteluajankohta: 1972–1972 *(oletusti)*

Muutokset:

Muuta tietoa: Kaksi vajaa autokerhon korjauskopin pohjoispuolella. Käyttötarkoitus ei ole tiedossa.

A32 – Venevaja

Suunnittelija: *(Suunnittelija ei tiedossa)*

Suunnitteluajankohta: 1974–1981 välillä, tarkkaa suunnitteluajankohtaa ei tiedossa.

Muutokset:

2011–2012 Purettu 2011–2012.

Muuta tietoa: Sijainti läntisessä rannassa uimahuoneen itäpuolella.

A33 – Finn-Span Rukka halli

Suunnittelija: (Suunnittelija ei tiedossa)

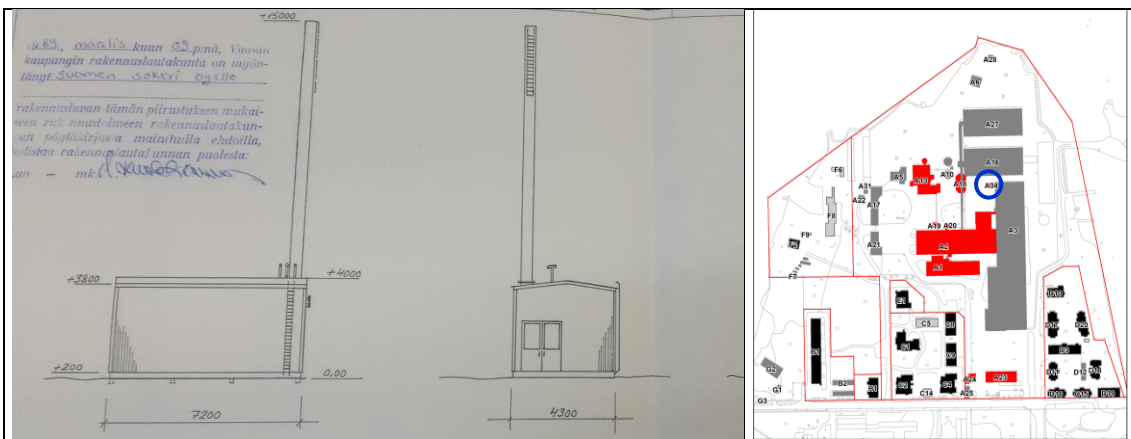
Suunnitteluajankohta: 1977–1977

Muutokset:

1994–1999 Purettu 1994–1999 välillä.

Muuta tietoa: Sijaitsi rautatieraiteiden itäpuolella vanhimman siilon ja korjauspajan kohdilla.

A34 – Höyryntuotantoyksikkö

Suunnittelija: Mli

Suunnitteluajankohta: 1989–1989

Muutokset:

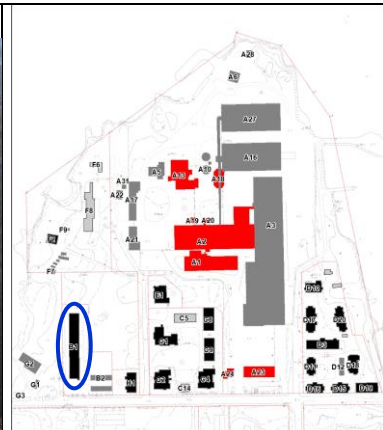
2013–2015 Purettu 2013–2015 välillä.

Muuta tietoa: Sijaitsi korjauspajan pohjoispään länsipuolella. Sisältää mm. höyrykattilan, syöttövesisäiliön ja lauhdevesisäiliön. Rakennuksessa on 15 metriä korkea savupiippu.

XIII-9-5 Kerrostalo ja autotallit

Kerrostalo ja sen yhteyteen rakennetut autokatokset ovat rakennettu tälle tontille 1967–1968 välisenä aikana. Kaksi mahdollista rakennusta tulevaisuudessa oltiin osoitettu tontin pohjois- ja itäpuolelle vuoden 1967 asemapiirroksessa, mutta niitä ei koskaan toteutettu.

B1 – Kerrostalo

Suunnittelija: Leo Lehtikanto

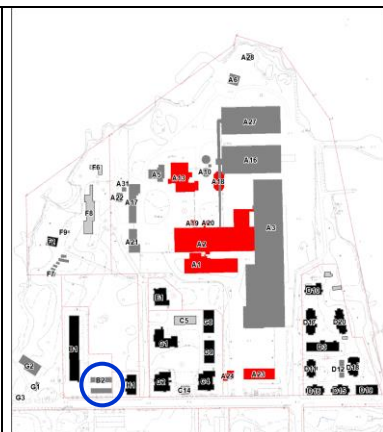
Suunnitteluajankohta: 1967–1968

Muutokset:

Muuta tietoa:

Kolme kerrosta, viisi rappua ja kellari. Jokaisessa kerroksessa on 13 asuntoa, eli asuntoja on yhteensä 39. Kellarissa jäädytettyjä talouskellareita, urheiluvälinehuoneita, väestösuoja, säilytyskomeroita, kattilahuone, polttoainehuone, jäädytyskonehuone, talonmiehen työkaluhuone.

B2 – Kaksi autokatosta

Suunnittelija: Leo Lehtikanto

Suunnitteluajankohta: 1968–1968

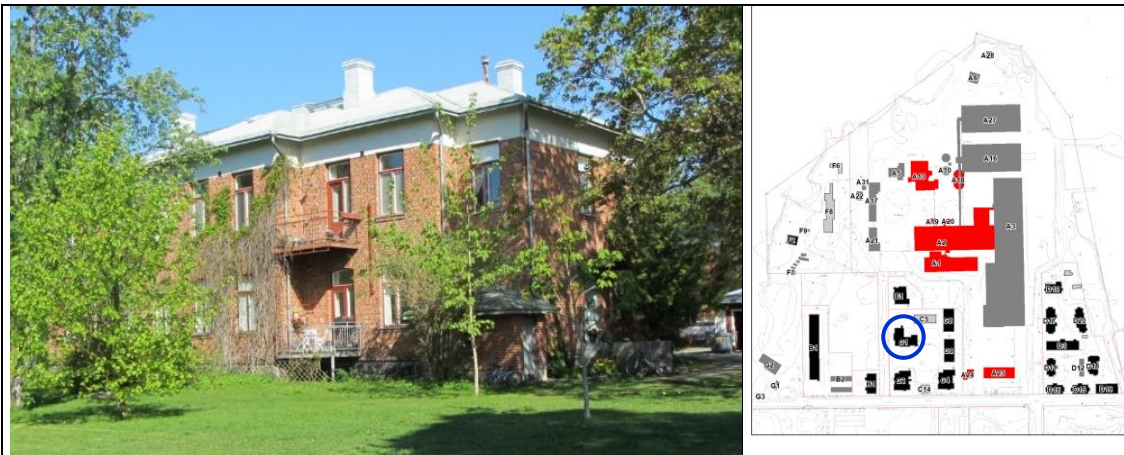
Muutokset:

Muuta tietoa: Kaksi autokatosta kerrostalon kaakkoisnurkalla. Molemmissa autokatoksissa on 10 autopaikkaa.

XIII-9-6 Tiilitalo tontti

Tehtaan esimiehille rakennettiin vuonna 1898 tehtaan rakentamisen yhteydessä neljä tiilivuorattua kaksikerroksista asuinrakennusta. Samana vuonna tehtaan työväelle rakennettiin tontin koillisnurkkaan lautavuorattu kaksikerroksinen asuinrakennus. Tontille rakennettiin kaksi asuinrakennusta lisää 1940–1944 välillä.

C1 – Ignatiuksen Kastanja A.2

Suunnittelija: K.V. Reinius

Suunnitteluajankohta: 1898

Muutokset:

1933–1933 Tulisijojen muutos I ja II-kerroksissa (Runar Finnilä).

1945–1947 Muutoksia väliseiniin (Runar Finnilä).

1949–1949 Kellarikerrokseen rakennettiin säilytystila sekä neljä ruokakellaria (Leo Lehtikanto).

1953–1955 Muutoksia väliseiniin (Leo Lehtikanto).

1957–1958 Muutoksia väliseiniin (Leo Lehtikanto).

1992–2008 Ensimmäisessä kerroksessa viisi asuntoa on yhdistetty ja jaettu kahdeksi isoksi huoneistoksi sekä toisessa kerroksessa neljä asuntoa on yhdistetty ja jaettu kahdeksi isoksi huoneistoksi (Arkkitehtitoimisto Aitoaho & Viljanen).

1992–2009 Uusi ikkuna rakennuksen toisen kerroksen koillispäädyn julkisivuun (Arkkitehtitoimisto Aitoaho & Viljanen).

Muuta tietoa: Kaksikerroksinen asuinrakennus puusta ja kivistä. Hirsitalo, ulkopuolella 6” tiiliverhous.

C2 – Ignatiuksen Jalava A.3

Suunnittelija: K.V. Reinus

Suunnitteluajankohta: 1898

Muutokset:

- 1912–1912 Parveke luoteisnurkkaan (*Suunnittelija ei tiedossa*).
 - 1920–1925 Toiseen kerrokseen tehty muutoksia (kaksi eteistä ja keittiö) (*Suunnittelija ei tiedossa*).
 - 1958–1959 Läntiseen julkisivuun kaksi uutta ikkunaa korvaamaan kaksi vanhaa ikkunaa ja rappusiin muutoksia (Leo Lehtikanto)
 - 1998–2005 Peruskorjaus, jonka muutokset kohdistuivat erityisesti rakennuksen ensimmäisen, toisen ja kellarikerroksen wc-tiloihin, peseytymistiloihin ja saunoihin sekä ullakkokerroksen asuintiloihin (*Suunnittelija ei tiedossa*).
- Muuta tietoa: Kaksikerroksinen asuinrakennus puusta ja kivistä. Sisältää myös ullakon ja kellarin.

C3 – Työläisasuintalo A.4

Suunnittelija: K.V. Reinius

Suunnitteluajankohta: 1898

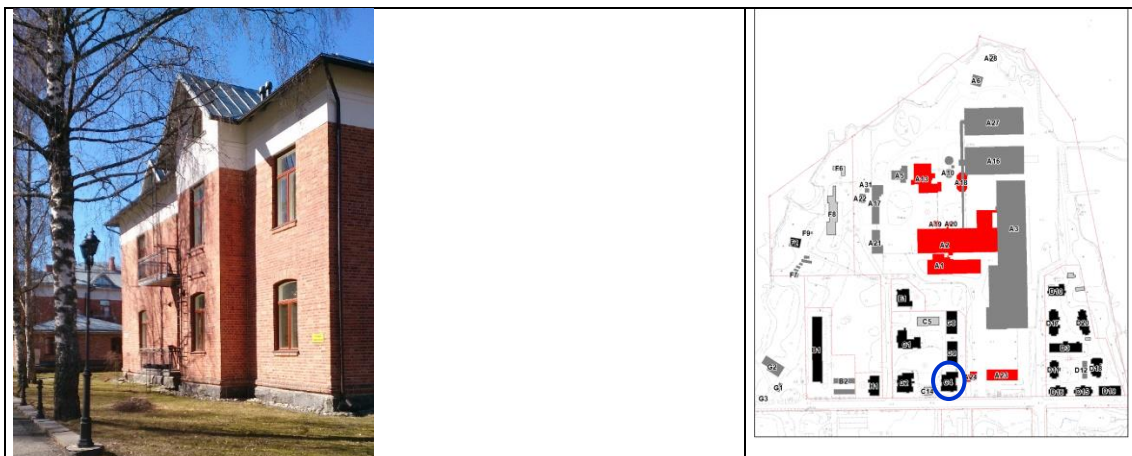
Muutokset:

1910–1911 Kahdeksaan nurkka-asuntoon laajennettiin keittiön lisäksi erillinen asuinhuone (Otto Ekman).

1970–1974 Purettu 1970–1974 välillä.

Muuta tietoa: Työläisille rakennettu kaksikerroksinen puutalo, jossa oli alkujaan 12 hellahuonetta.

C4 – Ignatiuksen Poppeli A.5

Suunnittelija: K.V. Reinius

Suunnitteluajankohta: 1898

Muutokset:

2002–2002 Rakennuksen kellariin rakennettiin kulkuyhteys parkkihalliin (Jorma Hoffrén).

2006–2012 Rakennuksen kellarin ja parkkihallin välinen ovi ja portaat uusittiin. Muutoksia oviin ja väliseiniin (Kaarlo Viljanen).

2011–2011 Uusia parvekkeita, ikkunoita, ovia ja kattolyhtyjä. Kattokulmaa muutettu jyrkemmäksi (J. Österåker).

Muuta tietoa: Kaksikerroksinen asuinrakennus. Toisen kerroksen asunnot jatkuvat ullakko-kerrokseen asuntokohtaisista rappusista.

C5 – Autotalli

Suunnittelija: *(Suunnittelija ei tiedossa)*

Suunnitteluajankohta: 1927–1927 *(oletetusti)*

Muutokset:

1949–1949 Rakennusta laajennettu etelänurkkiin ja osa itäpuolen liitereistä on muutettu käymälöiksi (Leo Lehtikanto).

1974–1976 Rakennusta laajennettu 3,0 metriä etelään ja 2,2 metriä itään päin *(Suunnittelija ei tiedossa)*.

1987–1989 Rakennus muutettiin autokatokseksi. Keskellä 16 autopaikkaa ja molemmilla sivuilla on talon varasto, ulkoiluvälinevarasto sekä jäteasiahuone (Arkkitehtitoimisto ALW-ark Oy).

Muuta tietoa: Rakennus on ollut alkujaan ulkorakennus ja käymälä.

C6 – Ulkorakennus

Suunnittelija: *(Suunnittelija ei tiedossa)*

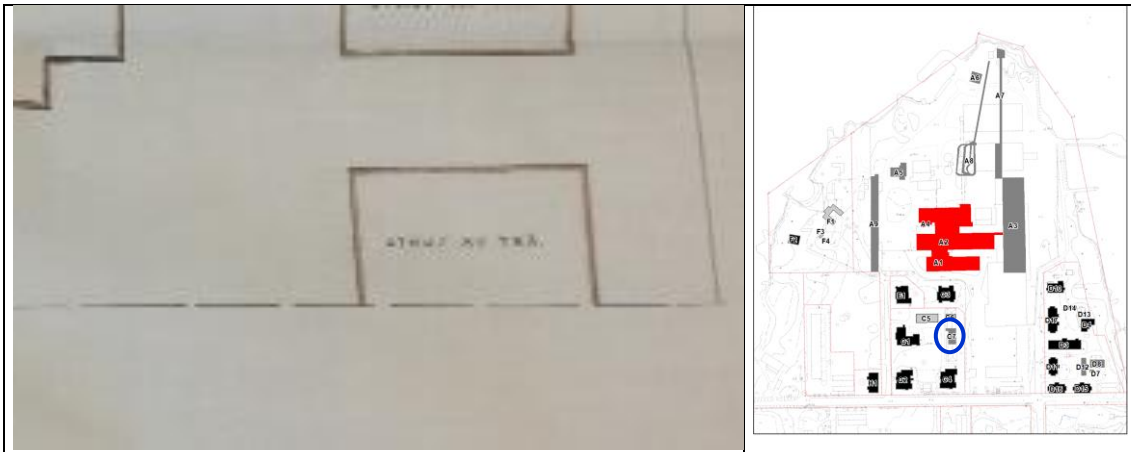
Suunnitteluajankohta: 1927–1927

Muutokset:

1945–1949 Purettu 1945–1949 välillä.

Muuta tietoa: Autotallista itään nykyisen A.16 asuinrakennuksen kohdalla.

C7 – Ulkorakennus

Suunnittelija: *(Suunnittelija ei tiedossa)*

Suunnitteluajankohta: 1927–1927

Muutokset:

1945–1949 Purettu 1945–1949 välillä.

Muuta tietoa: Sijainti nykyisten Ignatiuksen Vaahtera -asuinrakennuksien kohdalla.

C8 – Ignatiuksen Vaahtera A.16

Suunnittelija: Runar Finnilä

Suunnitteluajankohta: 1940–1944

Muutokset:

1986–1987 Peruskorjaus (Andreas Waltermann).

1988–1998 Uudet katokset rakennuksen molempiin päihin (Aila Roivanen).

2006–2006 Asuntoon 5 asennettiin uusi kattoikkuna ullakkokerrokseen (Tom Ilomäki).

2010–2011 Suunnitelmat katon muuttamiseen tiilestä peltikatoksi (Johan Ångerman).

2014–2014 Katon uusimisen suunnitelmat muutettiin vaihtamalla suunniteltu peltimateriaali alkuperäisen tiilikaton uusimiseen (Johan Ångerman).

Muuta tietoa: Sininen, pohjoisempi Vaahtera. Pystylautavuoraus. Viisi asuntoa, joissa on jokaisessa yksi huone, ruokailuhuone, alkovi, keittiö, ja kellari. Kellarissa on lisäksi urheilu-, puku- ja välinesuoja sekä kellaritilat talolle A 4 (puinen asuinrakennus).

Talon suunnitelmat olivat valmiina 1940, mutta talo valmistui vasta 1944, koska sota viivästytti talon rakentamista.

C9 – Ignatiuksen Vaahtera A.17

Suunnittelija: Runar Finnilä

Suunnitteluajankohta: 1940–1944

Muutokset:

1986–1987 Peruskorjaus (Arkkitehtitoimisto ALW-ark Oy).

1988–1992 Peruskorjaus asunnoissa 1 ja 2. Muutoksia kellarikerroksen tiloihin, ensimmäisen kerroksen wc-tilan paikkaa muutettiin ja lisättiin ruokailuhuone ja ullakko-kerroksen makuuhuoneen tila laajennettiin ulkoseiniin asti (Aila Roivainen).

2006–2006 Asunnon 5 kellarikerroksen wc-tilaan asennettiin uusi ovi ja wc-istuin sekä ullakkokerroksesta purettiin kaksi seinää ja asennettiin uusi kattoikkuna (Tom Ilomäki).

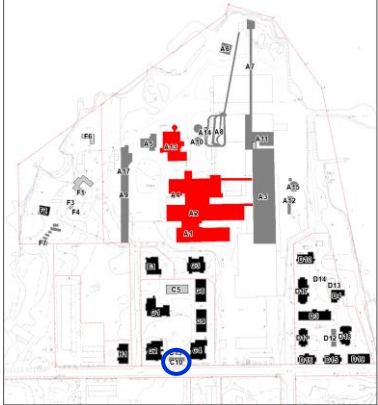
2010–2011 Suunnitelmat katon muuttamiseen tiilestä peltikatoksi (Johan Ångerman).

2014–2014 Katon uusimisen suunnitelmat muutettiin vaihtamalla suunniteltu peltimateriaali alkuperäisen tiilikaton uusimiseen (Johan Ångerman).

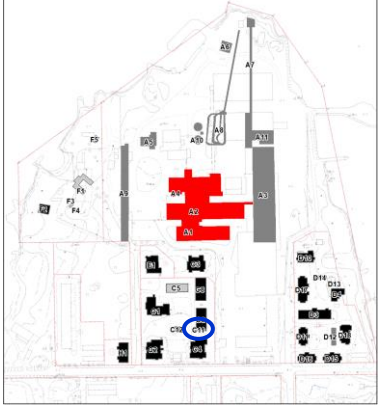
Muuta tietoa: Vihreä, eteläisempi Vaahtera. Pystylautavuoraus. Viisi asuntoa, joissa on jokaisessa yksi huone, ruokailuhuone, alkovi, keittiö, ullakko ja kellar. Kolmessa asunnossa on lisäksi ullakolla yksi asuinhuone. Kellarissa on lisäksi myös kattilahuone, polttoainehuone, pumppuhuone sekä kellaritilat talolle A.5 talon (Ignatiuksen Poppeli).

Talon suunnitelmat olivat valmiina 1940, mutta talo valmistui vasta 1944, koska sota viivästytti talon rakentamista.

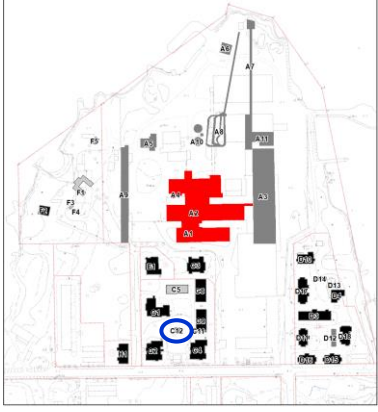
C10 – Vaja

Ei kuvaa	
Suunnittelija: <i>(Suunnittelija ei tiedossa)</i> Suunnitteluajankohta: 1945–1948 <i>(asemakaavassa)</i> Muutokset: 1949–1949 Rakennusta laajennettu sivuilta ja osa itäpuolen liitereistä on muutettu käymälöiksi (Leo Lehtikanto). 1988–2006 Purettu 1988–2006 välillä. Muuta tietoa: Jalavan ja Poppelin välissä Pätkä-kadun vieressä.	

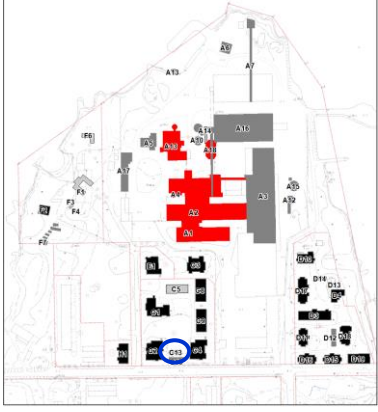
C11 – Ulkorakennus

Ei kuvaa	
Suunnittelija: <i>(Suunnittelija ei tiedossa)</i> Suunnitteluajankohta: 1945 <i>(asemakaavassa)</i> Muutokset: 1945–1949 Purettu 1945–1949 välillä. Muuta tietoa: Sijainnut Poppelin pohjoispuolella vaja ja autotalli -rakennuksesta itään.	

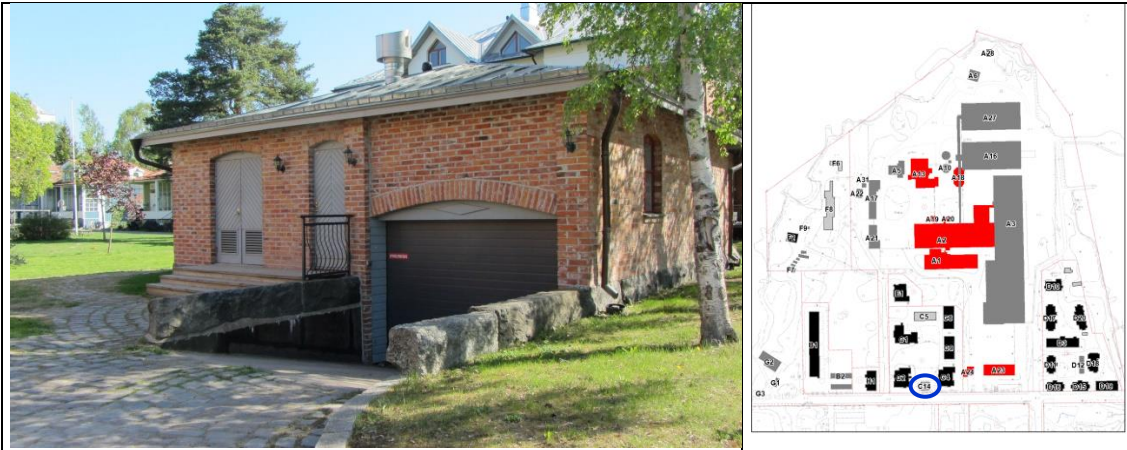
C12 – Vaja ja autotalli

Ei kuvaa	
Suunnittelija: <i>(Suunnittelija ei tiedossa)</i> Suunnitteluajankohta: 1945 <i>(asemakaavassa)</i> Muutokset: 1949–1949 Osoitettu poistettavaksi 1949 <i>(Suunnittelija ei tiedossa)</i>. Muuta tietoa: Ignatiuksen Kastanjan, Jalavan, Poppelin ja eteläisen Vaahtera rakennuksen ns. polttopisteessä. Sotien aikana tähän rakennukseen on kuulemma osunut pommi, joten se on todennäköisesti ollut syynä rakennuksen purkamiseen ja uuden vajan rakentamiseen.	

C13 – Vaja

Ei kuvaa	
Suunnittelija: Leo Lehtikanto Suunnitteluajankohta: 1949–1951 Muutokset: 2001–2001 Osoitettu purettavaksi 2001. Muuta tietoa: Jalavan ja Poppelin välissä olevista vajoista pohjoisempi. Pätkä-kadun suuntainen. Keskellä pyörävaja ja molemmilla sivuilla kaksi halkovajaa.	

C14 – Parkkihallin talousrakennus

Suunnittelija: Michael Berglund

Suunnitteluajankohta: 2000–2012

Muutokset:

2001–2011 Parkkihallin pohjoispäättyyn lisättiin 8 autopaikkaa ja yksi autotalli. Autotallin viereen parkkihallin koillisnurkkaan osoitettiin tekninen tila. Ajourampin alaosan länsipuolelle on varattu paikka pihanhoitolaitteille (J. Österåker).

2002–2002 Tekninen tila siirrettiin parkkihallin itäreunaan sekä autotalli ja pihanhoitolaitteiden paikka poistettiin. Parkkipaikkoja on nyt yhteensä 28 (Jorma Hoffrén).

2011–2011 Tekninen tila siirrettiin parkkihallin koillisnurkkaan. Parkkipaikkoja poistettiin kolme, eli niitä oli nyt yhteensä 25 (J. Österåker).

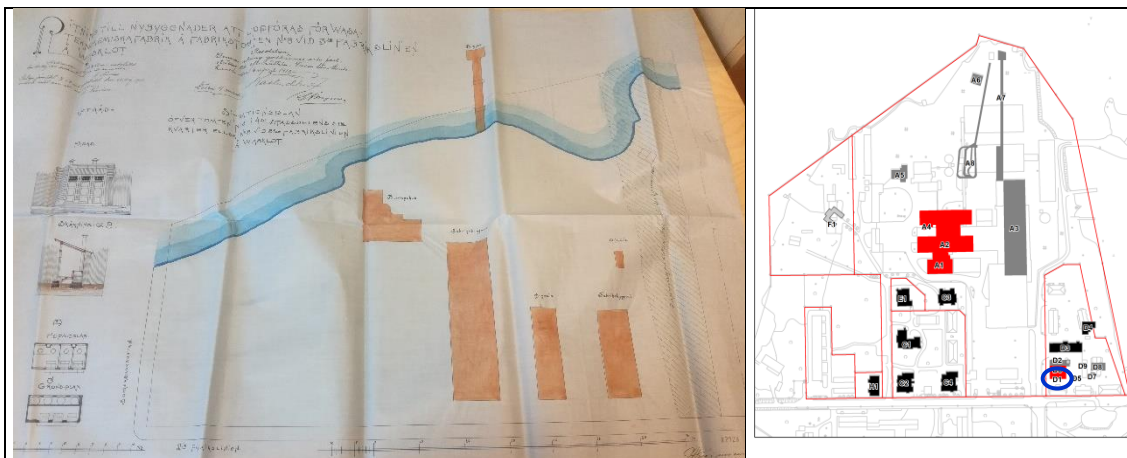
Muuta tietoa: Sisäänkäyntirakennuksen pohjoisosassa on pyörävarasto ja jäteastiahuone. Rakennuksen länsipuolella on ramppi, josta ajetaan maanalaiseen parkkihalliin. Parkkihallissa on alun perin ollut yhteensä 18 autopaikkaa. Parkkihallista pääsee kulkemaan Jalavan ja Poppelin kellariin.

XIII-9-7 Puutalo tontti

Vaasan Tekno-kemiallinen Tehdas keskitti toimintansa Vaskiluotoon 1909 ja rakensi XIII-9-7 tontille tehdasrakennuksia (D1, D2, D3, D6) sekä yhden yksikerroksisen asuinrakennuksen (D4). Myöhemmin Vaasan sokeritehdas hankki alueen omistukseensa ja Runar Finnilä sai tehtäväkseen suunnitella alueesta puutarhakaupunkimaisen asuin ympäristön. Alueelle rakennettiin vuosina 1927–1928 viisi rivitaloa (D10, D11, D15–7) ja Tekno-kemiallisen Tehtaan rakentama tehdasrakennus (D3) muutettiin kaksikielisen koulun, kaupan ja kahden asunnon käsittäväksi kokonaisuudeksi.

Suurin osa alueen rakennuksista on rakennettu pääasiassa 1909–1910 ja 1927–1928 aikana. Alue on täydentynyt myöhemmin muutamalla asuinrakennuksella.

D1 – Tehdasrakennus

Suunnittelija: A. Manninen

Suunnitteluajankohta: 1909–1910

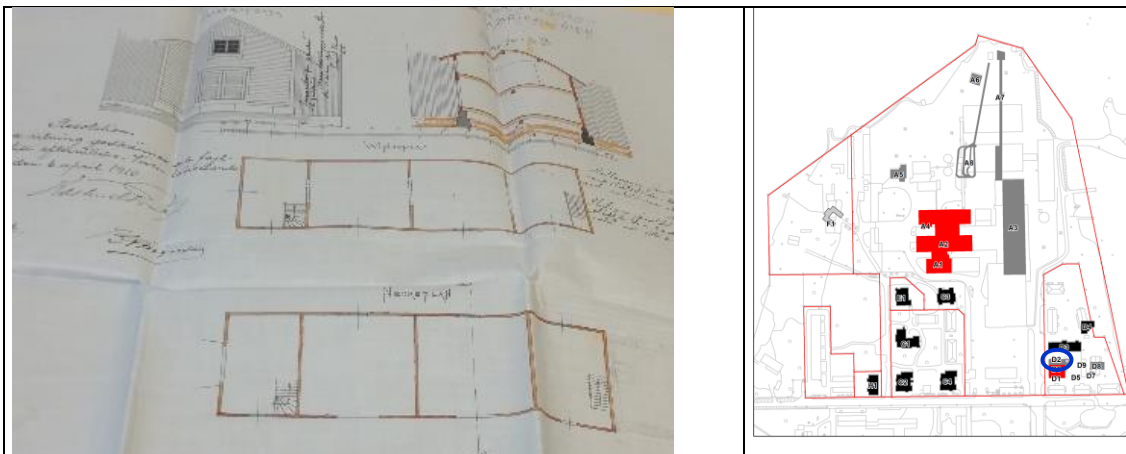
Muutokset:

1921-1922 Konetehtaan tiloista osa muutettiin puuseppien työhuoneeksi ja konttorihuoneeksi sekä eteinen laajennettiin vanhaan konttorihuoneeseen (*Suunnittelija ei tiedossa*).

1922–1927 Purettu 1922–1927 välillä.

Muuta tietoa: Yhteen rakennettujen tehdasrakennuksien eteläisin rakennus. Puurakennus, jossa on ullakko. Konetehdas, puuseppien työhuone ja konttori. Ullakolla lämmön varasto.

D2 – Tehdasrakennus

Suunnittelija: A. Manninen

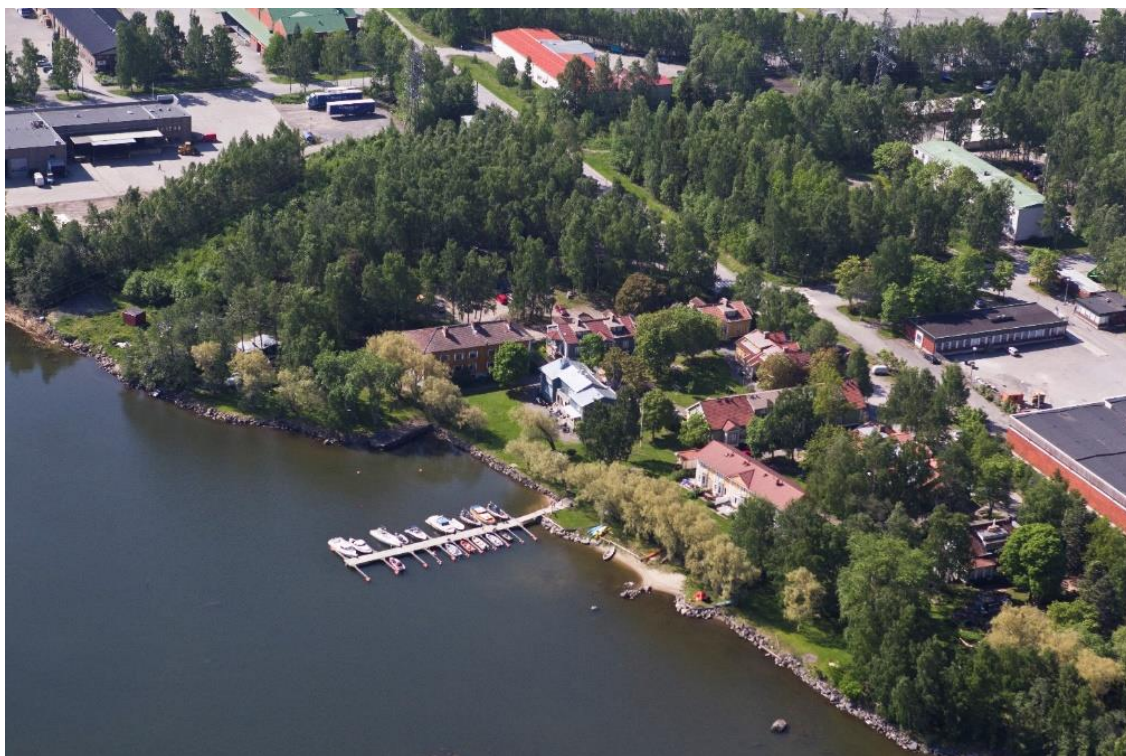
Suunnitteluajankohta: 1909–1910

Muutokset:

1921–1922 Tehdaskuoneet muutettiin puuseppien työhuoneiksi ja kemialliseksi tehtaaliksi (Suunnittelija ei tiedossa).

1922–1927 Purettu 1922–1927 välillä.

Muuta tietoa: Yhteen rakennettujen tehdasrakennuksien pohjoisin rakennus. Puurakennus, jossa on ullakko. Kemiallinen tehdas itäpäädyssä ja puuseppien työhuoneita loppuosa (1921). Rakennuksen itäpuolella pannuhuone-kivirakennus (1911) ja puinen autotalli (1925–1926). Ullakolla varasto.

Kuva 4. Ilmakuva XIII-9-7 tonttialueesta vuodelta 2011.

D3 – Asuinrakennus A.9

Suunnittelija: A. Manninen

Suunnitteluajankohta: 1909–1910

Muutokset:

1927–1928 Peruskorjaus (Runar Finnilä).

1957–1958 Rakennuksen länsiosaan kaksi uutta ovea ja kattoikkunaa, yksi pieni ikkuna pohjoispuolelle ja yksi iso ikkuna länsipäätyyn sekä muutoksia länsiosan asunnon ja myymälän väliseiniin (Leo Lehtikanto).

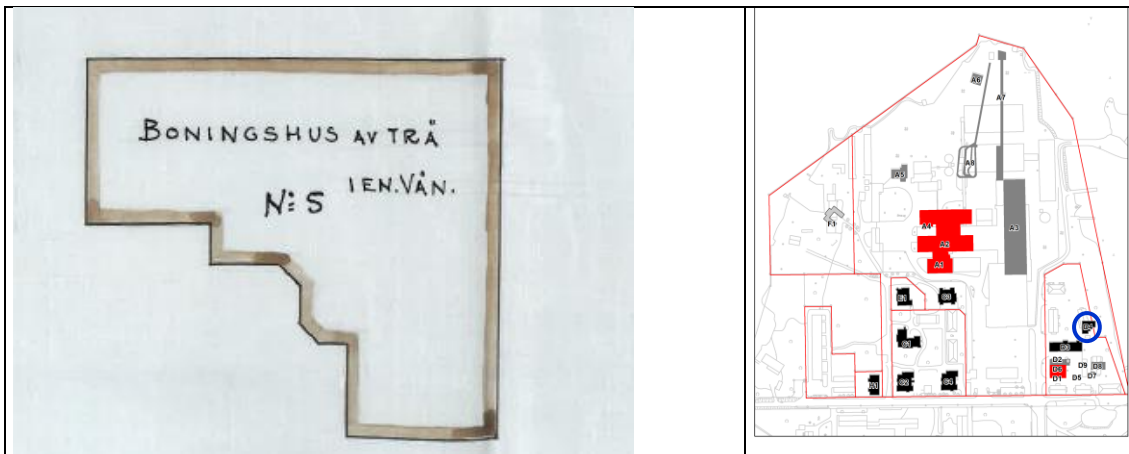
1958–1958 Pieniä muutoksia länsipäädyssä asuntoon ja myymälän tiloihin (Leo Lehtikanto).

1986–1987 Saneeraus ja kellariin yhdeksän kellarihuonetta (*Suunnittelija ei tiedossa*).

2012–2017 Asuinrakennuksen ensimmäisen kerroksen asunnot 1 & 2 yhdistettiin (as. 1), asunto 3:n numerointi muutettiin (as. 2) ja asunnot 4 & 5 yhdistettiin (as. 3). Toisen kerroksen asuntoihin tehtiin useita asuntojen pinta-alaan vaikuttavia muutoksia (Johan Ångerman).

Muuta tietoa: Yksikerroksinen hirsirakenteinen asuinrakennus. Rakennus oli alun perin Vaasan Tekno-kemiallisen Tehtaan omistuksessa. Rakennus toimi 1909–1921 tehdasrakennuksena, 1921–1925 veneenveistämönä, 1925–1927 tehdas- ja asuinrakennuksena sekä 1927 alkaen asuintalona, kouluna ja kauppana. Vuoden 1927 piirustuksessa rakennuksen itäpäädyssä oli kaksi 1H+K+ullakko asuntoa. Rakennuksen keskivälissä oli eteisaula, juhlasali, kaksi luokkahuonetta, opettajahuone ja koulukeittiö. Rakennuksen länsipäädyssä oli kauppa, toimisto, varasto sekä ullakko. Rakennuksessa oli myös pieni vanha kellari. Rakennuksessa toiminut kauppa oli Osuusliike Vaasanseudun myymälä.

D4 – Asuinrakennus A.11

Suunnittelija: A. Manninen

Suunnitteluajankohta: 1909–1910

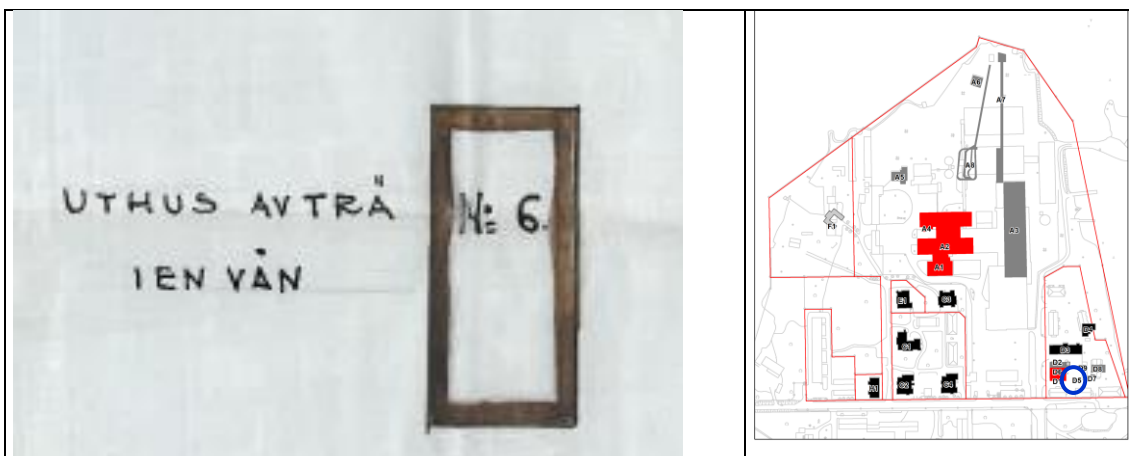
Muutokset:

1921–1923 Tulisijamuutos ja kellarin väliseiniä muutettu (*Suunnittelija ei tiedossa*).

1974–1985 Purettu 1974–1985 välillä.

Muuta tietoa: Vaasan Tekno-kemiallisen Tehtaan rakentama asuintalo. Yksikerroksinen hirsi-rakenteinen asuinrakennus. Kolme 1H+K asuntoa, joissa on myös kellarit.

D5 – Ulkokäymälä

Suunnittelija: A. Manninen

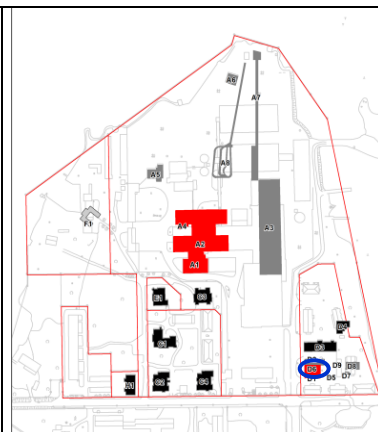
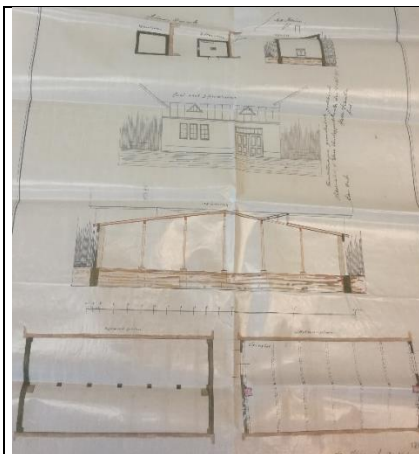
Suunnitteluajankohta: 1909–1910

Muutokset:

1927–1927 Purettu ennen 1927, koska ei näy asemapiirustuksessa.

Muuta tietoa: Yksikerroksinen puinen neljän hengen (kolme ovea) ulkokäymälä.

D6 – Tehdasrakennus

Suunnittelija: Alfred Wilhelm Stenfors

Suunnitteluajankohta: 1911-1911

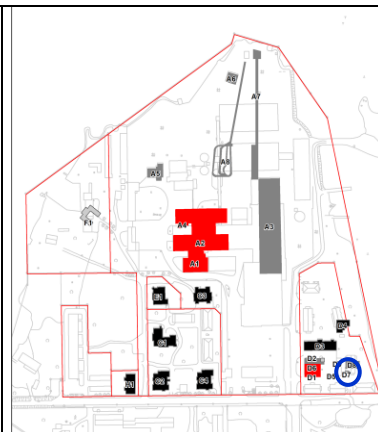
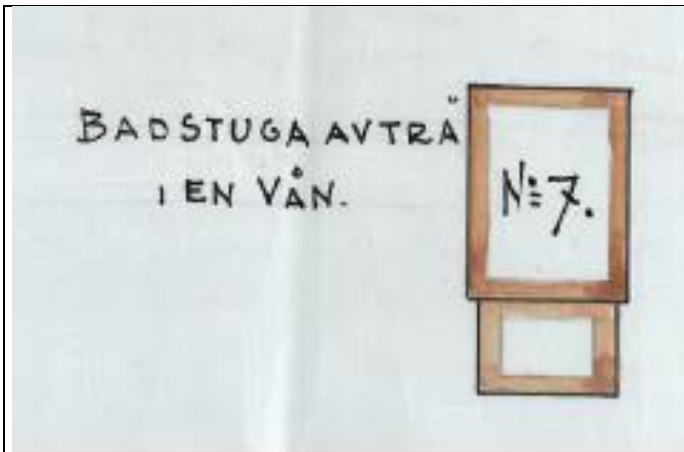
Muutokset:

1921-1922 Valimo korvattu puuseppien työhuoneella ja kuivatushuoneella. Pajaa on laajennettu siirtämällä väliseinää (*Suunnittelija ei tiedossa*).

1922-1927 Purettu välillä 1922-1927.

Muuta tietoa: Yhteen rakennettujen tehdasrakennuksien keskimmäinen rakennus. Kivirakennus ja yksi kerros. Paja, puuseppien työhuone ja kuivaushuone.

D7 – Pesutupa

Suunnittelija: Runar Finnilä

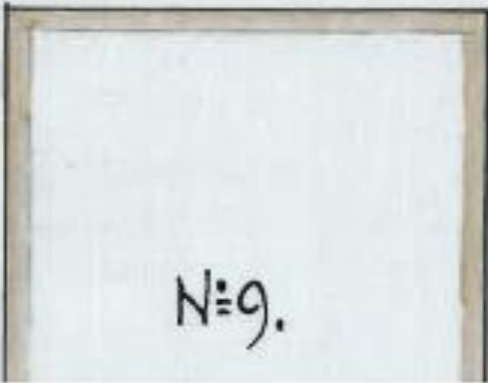
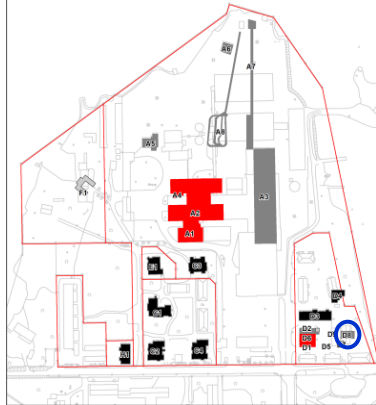
Suunnitteluajankohta: 1921-1926

Muutokset:

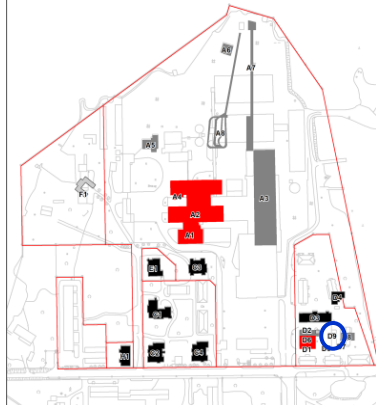
1936-1940 Purettu 1936-1940 välillä.

Muuta tietoa: Yksikerroksinen puinen pesutupa ja sauna.

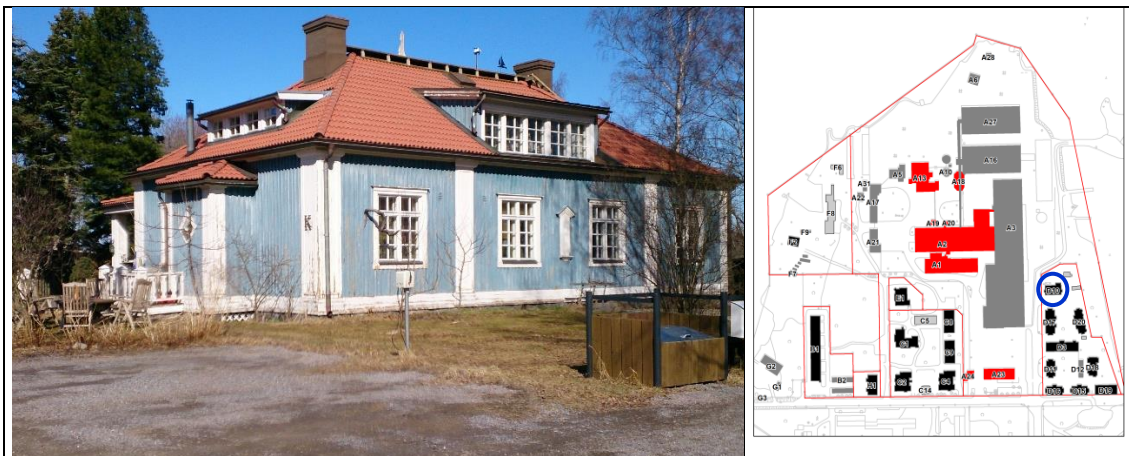
D8 – Venevaja

	
Suunnittelija: (Suunnittelija ei tiedossa) Suunnitteluajankohta: 1921–1922 Muutokset: 1936–1940 Purettu 1936–1940 välillä. Muuta tietoa: Yksikerroksinen puinen rakennus. Venevajana 1921–1925. Liiterinä 1925–1936.	

D9 – Polttopuuliiteri

	
Suunnittelija: Runar Finnilä Suunnitteluajankohta: 1925–1926 Muutokset: 1927–1927 Purettu oletetusti 1927. Muuta tietoa: Puinen polttopuuliiteri kolmella varastohuoneella.	

D10 – Esimiesten asuinrakennus A.8

Suunnittelija: Runar Finnilä

Suunnitteluajankohta: 1927–1927

Muutokset:

- 1936–1936 Itäpäädyn asuntoon suunniteltiin rappuset ullakolle kahden vaatehuoneen ja osittain makuuhuoneen kohdalle sekä ullakolle yksi huone ja eteinen (*Suunnittelija ei tiedossa*).
- 1939–1941 Asuntoihin suunniteltiin ulko-ovien rappusten kohdalle verannat ja ullakkotiloihin lisättiin vessa (*Suunnittelija ei tiedossa*).
- 1987–1987 Saneeraus (I. Berg)
- 1991–1993 Laajennus ja peruskorjaus. Talon kaksi asuntoa yhdistettiin ja asuntoon tehtiin paljon pieniä muutoksia väliseiniin. Taloon rakennettiin uudet päätyjen ikkunat, kellarin ovi, porstua, veranta ja terassi (Arkkitehtitoimisto ALW-ark Oy).
- 2009–2018 Asuinrakennuksen itäpuolelle rakennettiin oletetusti varastovaja vuonna 2015. Rakennuksen koillispuolelle rakennettiin maakellarin kaltainen rakennus välillä (*Suunnittelija ei tiedossa*).
- Muuta tietoa: Yksikerroksinen hirsirakenteinen tehtaan esimiesten asuinrakennus. Kaksi asuntoa, joissa on keittiö, makuuhuone, ruokasali, sali, ullakko ja pieni kellar.

D11 – Työväenasunto A.10

Suunnittelija: Runar Finnilä

Suunnitteluajankohta: 1927–1927

Muutokset:

1987–1987	Saneeraus (I. Berg).
-----------	----------------------

1994–1995	Ullakkokerroksen kylmä ullakolle kaksi uutta makuuhuonetta, joiden kohtaan rakennettiin ikkunat etelään. (Stig Siöblom).
-----------	--

1996–2000 Asunnot 3 ja 4 yhdistettiin (Sakari Sutinen ja Peter Ånäs).

2005–2009	Kellariin rakennettiin takkahuone, kodinhoitohuone, sauna ja pesuhuone. Ullak- kokerrokseen rakennettiin yksi makuuhuone lisää. Hormi uusittiin (Johan Ån- german).
-----------	---

Muuta tietoa: Hirsirakenteinen asuinrakennus. Neljä asuntoa 1H+K, joissa on myös ullakko ja kellari.

D12 – Polttopuuvarasto

Suunnittelija: Runar Finnilä

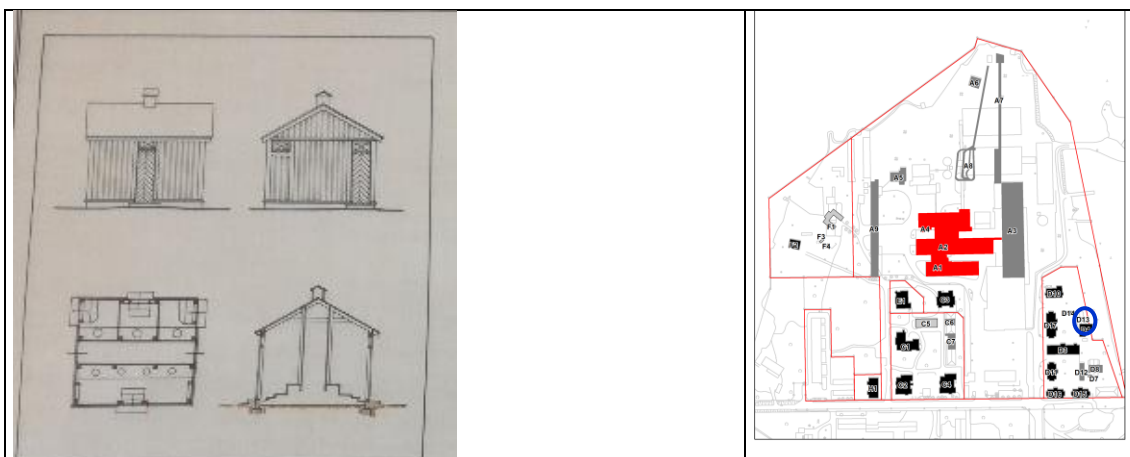
Suunnitteluajankohta: 1927–1928

Muutokset:

1953–1953	Varastoa laajennettiin yli kaksi kertaa isommaksi. Laajennuksen jälkeen varastorakennuksessa oli 15 vajaa ja yksi pyörävarasto (Leo Lehtikanto).
-----------	--

Muuta tietoa: Alkujaan yhdeksän (9) polttopuuvarastoa yhdeksän kotitalouden käyttöön.

D13 – Ulkokäymälä

Suunnittelija: Runar Finnilä

Suunnitteluajankohta: 1927–1928

Muutokset:

1985–1988 Purettu 1985–1988 välillä.

Muuta tietoa: Yksi neljän hengen käymälä koulun käyttöön ja kolme yhden hengen käymälää kolmen asunnon käyttöön.

D14 – Ulkokäymälä- ja varastorakennus

Suunnittelija: Runar Finnilä

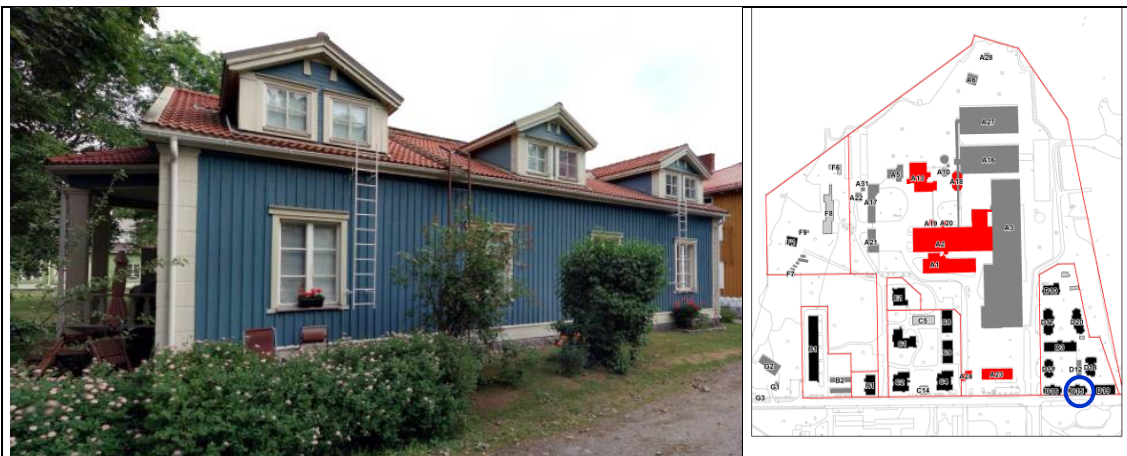
Suunnitteluajankohta: 1927–1928

Muutokset:

1985–1988 Purettu 1985–1988 välillä.

Muuta tietoa: Kuusi (6) polttopuuvarastoa esimiestenasuntojen ja koulun käytössä, yksi neljän hengen käymälä koulun käyttöön ja kolme yhden hengen käymälää kolmen asunnon käyttöön.

D15 – Asuinrakennus A.14 (TYP-A)

Suunnittelija: Runar Finnilä

Suunnitteluajankohta: 1928–1928

Muutokset:

1987–1987 Saneeraus (I. Berg).

1993–2009 Ullakkokerroksen kylmä ullakolle kaksi uutta makuuhuonetta, joiden kohtaan rakennettiin ikkunat etelään (L-E Backman).

Muuta tietoa: Hirsirakenteinen asuinrakennus. Neljä asuntoa 1H+K, joissa on myös ullakko ja kellari. Rakennus on yksi kolmesta samanaikaisesti suunnitellusta tyyppitalosta.

D16 – Asuinrakennus A.15 (TYP-B)

D17 – Asuinrakennus A.13 (TYP-C)

Suunnittelija: Runar Finnilä

Suunnitteluajankohta: 1928–1928

Muutokset:

1986–1988 Alakerran asunnot 1 ja 2 yhdistettiin (I. Berg).

1987–1987 Saneeraus (I. Berg).

Muuta tietoa: Hirsirakenteinen asuinrakennus. Kuusi asuntoa 1H+K, joissa on myös ullakko ja kellari. Rakennus on yksi kolmesta samanaikaisesti suunnitellusta tyyppitalosta.

D18 – Asuinrakennus A.18

Suunnittelija: Runar Finnilä

Suunnitteluajankohta: 1940–1941

Muutokset:

1941–1941 Ajokaluvajaan suunniteltiin rappuset ullakolle, rakennuksen keskiosan ullakosta suunniteltiin rehu-ullakko ja silppuhuone yhdistettiin valjashuoneeseen (*Suunnittelija ei tiedossa*).

1951–1953 Entisen talli- ja pesularakennuksen muutos kaksikerroksiseksi asuinrakennukseksi. Kuusi asuntoa ja talouskellaria, rakennuksen korotus sekä muutoksia eteläpäädyn ensimmäisen kerroksen asunnon oviin, ikkunoihin, väliseiniin ja ulkoseiniin (Leo Lehtikanto).

1957–1958 Kattilahuone- ja polttoainetila muutos asuinhuoneeksi. Kaksi ulko-ovea poistettiin ja niiden tilanne tuli asuinhuoneen ikkuna. (Leo Lehtikanto).

1987–1987 Saneeraus (I. Berg).

1991–2004 Alakerran sisäänkäynneille rakennettiin yksi uusi kuisti, toiseen kerrokseen kaksi uutta parveketta ja yhteen makuuhuoneeseen tehtiin seinämuutoksia. (P. Salo).

2004–2005 Varastotilan laajennus kellaritilojen eteläpuolelle (Johan Ångerman).

Muuta tietoa: Hirrestä ja tiilestä rakennettu rakennus, jossa on ullakko. Rakennusta on käytetty talli- ja pesularakennuksena, ennen kuin se muutettiin asuinrakennukseksi 50-luvulla. 1940-luvulla rakennuksen pohjoispäädyssä oli ajokaluvaja, keskiosassa karsina ja kaksi pilttuuta sekä eteläpäädyssä pesutupa, jätehuone, lantala, kauran säilytyskuone, silppuhuone ja valjashuone.

D19 – Asuinrakennus A.19

Suunnittelija: Leo Lehtikanto

Suunnitteluajankohta: 1955–1956

Muutokset:

1987–1987 Saneeraus (I. Berg).

Muuta tietoa: Kaksikerroksinen asuinrakennus. 1955-luvulla molemmissa kerroksissa on viisi asuntoa, eli yhteensä 10 asuntoa. Kellarissa autotalli, polkupyörävarasto, pesutupa, 10 talouskellaria, keskuslämmityskattilahuone ja polttoainevarasto. Ullakolla kuivausullakko ja komeroita.

D20 – Asuinrakennus Teollisuuskatu 10 H

Suunnittelija: Arkkitehtitoimisto ALW-ark Oy

Suunnitteluajankohta: 1988–1989

Muutokset:

1989–1989 Asuinrakennuksen eteläpuolelle rakennettiin talousrakennus kuudella varastohuoneella. (Arkkitehtitoimisto ALW-ark Oy).

1995–2009 Muutoksia kaakeliuuneihin, LVI-kanaviin ja väliseiniin. Asunto 4 ja 5 yhdistettiin ja entisen asunnon 4 ovi muutettiin ikkunaksi (Arkkitehtitoimisto Aitoaho & Viljanen).

Muuta tietoa: Kaksikerroksinen asuinrakennus. Viisi asuntoa.

XIII-9-9 Johtajan talon tontti

Sokeritehtaan teknisen johtajan asuinrakennus rakennettiin vuonna 1898 samaan aikaan, kun tehdasta rakennettiin. Rakennuksessa on pystyhirsirunko ja se on tiilivuorattu.

E1 – Tehtaanjohtajan asuinrakennus A.1.

	
Suunnittelija: K.V. Reinius Suunnitteluajankohta: 1898 Muutokset: 1927–1927 WC & kylpyhuone rakennettu ensimmäiseen ja toiseen kerrokseen (Suunnittelija ei tiedossa). 1958–1958 Itäiselle julkisivulla uusi ovi ja ikkuna sekä pieniä sisäisiä muutoksia väliseiniin, oviaukkoihin ja hormiin (Leo Lehtikanto). Muuta tietoa: Kaksikerroksinen asuinrakennus puusta ja kivistä.	

XIII-9-11 Länsirannan tontti

Tehtaan länsipuolella sijaitsevasta saunarakennuksesta (F2) saatiin lisäasuntoja, kun se muutettiin vuonna 1927 asuinrakennukseksi. Rantaan rakennettiin sauna- ja pesularakennus (F1) vuonna 1926, joka korvattiin uudella sauna- ja pesularakennuksella (F8) vuonna 1967. Tontilla sijaitseva vanha uimahuone (F5) on myös korvattu 1954–1955 rakennetulla uudella uimahuoneella (F6). Tontin eteläosaan oltiin vuoden 1967 asemapiirroksessa osoitettu mahdollinen rakennus tulevaisuudessa, mutta sitä ei koskaan toteutettu.

F1 – Vanha sauna- ja pesularakennus

Suunnittelija: Runar Finnilä

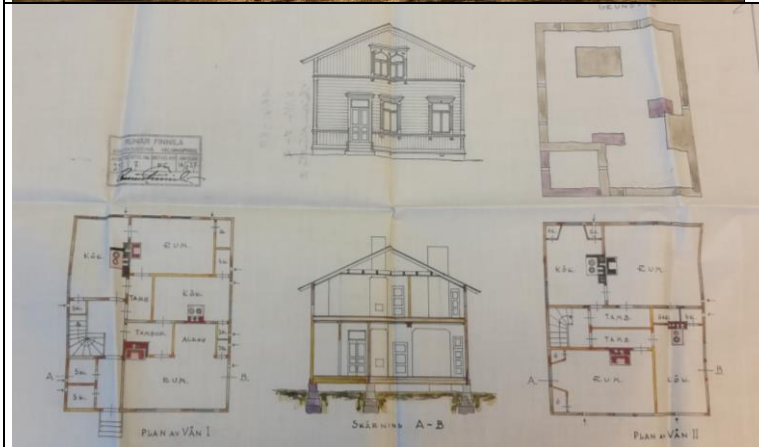
Suunnitteluajankohta: 1926–1926

Muutokset:

1966–1967 Purettu 1966–1967 välillä.

Muuta tietoa: Tämä saunarakennus rakennettiin heti sen jälkeen, kun vanha saunarakennus (A.12) muutettiin asuinrakennukseksi. Kaksi talousrakennusta, joidenka välissä on päädyssä uimahuonerakennus. Avoimessa päädyssä on rakennusten välinen aita ja portti. Molemmissa talousrakennuksissa on sauna, pukuhuone, pesutupa, leivontatupa, keittiö ja kuivausullakko. Toisen rakennuksen päädyssä on mankelointihuone ja toisen vastaavassa päädyssä yleishuone.

F2 – Asuinrakennus A.12.

Suunnittelija: (Suunnittelija ei tiedossa)

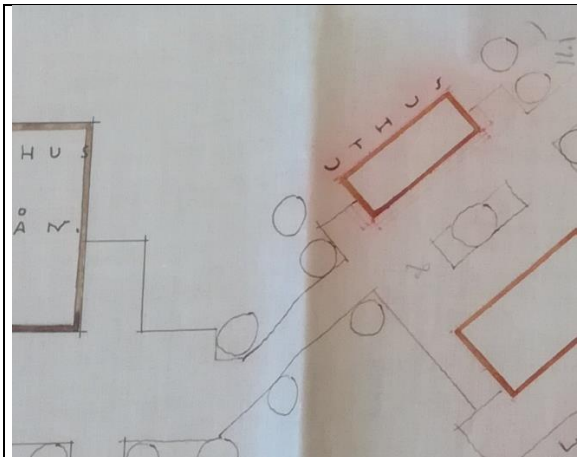
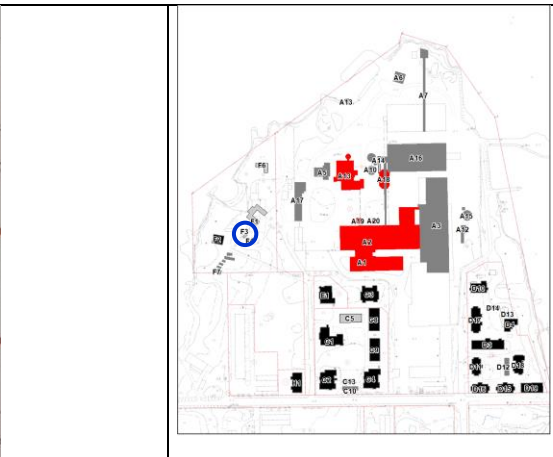
Suunnitteluajankohta: (Suunnitteluajankohta ei tiedossa)

Muutokset:

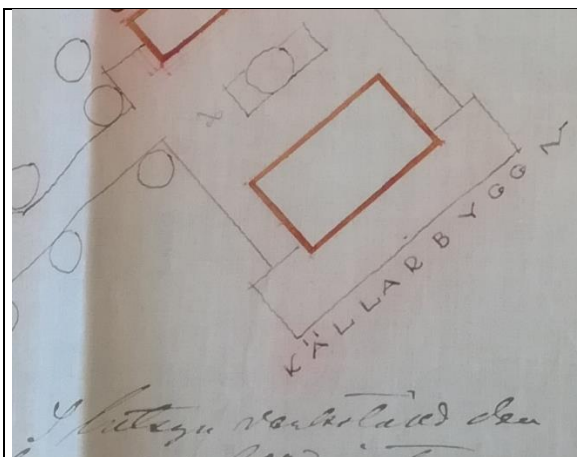
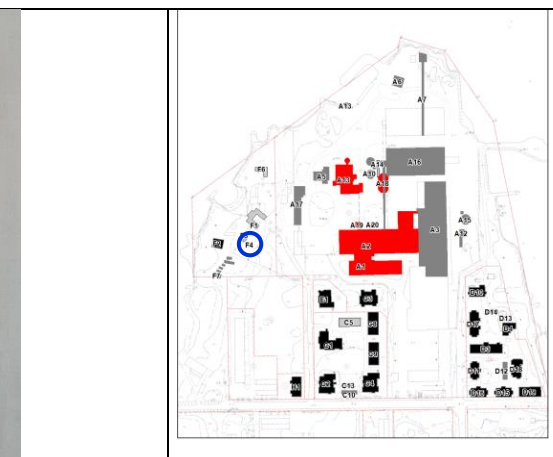
1927–1927 Muutettu pesutuvasta asuinrakennukseksi (Runar Finnilä).

Muuta tietoa: Kaksi kerroksinen punainen puutalo. Entinen sauna ja pesutupa. 1927-luvulla yhteensä neljä 1H+K asuntoa, kaksi alakerrassa ja kaksi yläkerrassa.

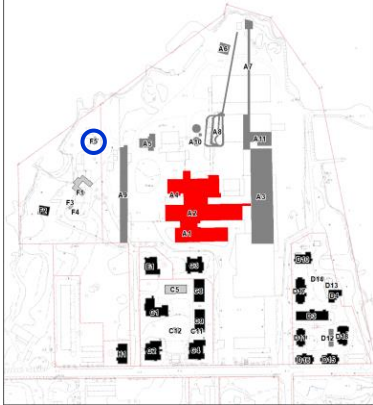
F3 – Ulkokäymälä

	
Suunnittelija: Runar Finnilä Suunnitteluajankohta: 1927–1927 Muutokset: 1970–1981 Purettu 1970–1981 välillä.	

F4 – Kellarirakennus

	
Suunnittelija: Runar Finnilä Suunnitteluajankohta: 1927–1927 Muutokset: 1970–1981 Purettu 1970–1981 välillä.	

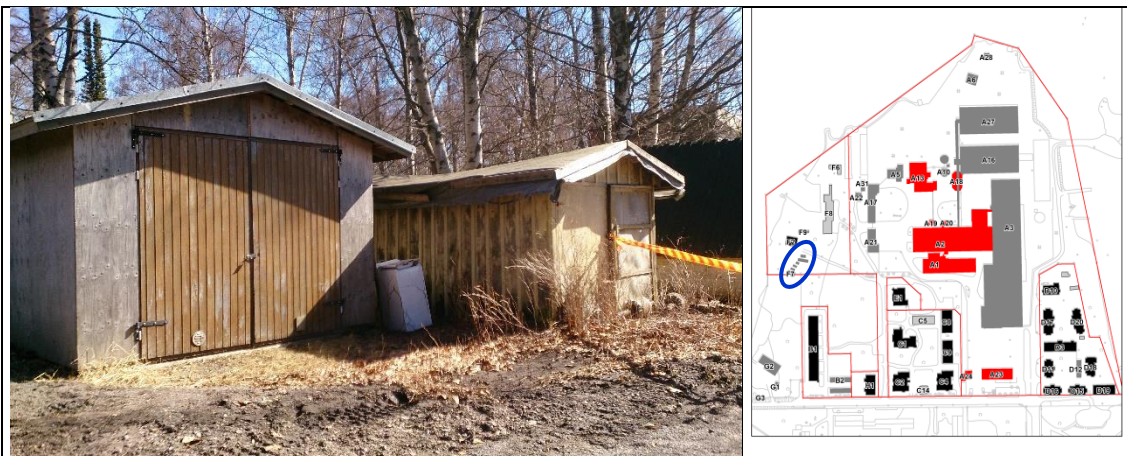
F5 – Vanha uimahuone

Ei kuvaa	
Suunnittelija: <i>(Suunnittelija ei tiedossa)</i> Suunnitteluajankohta: 1941–1941 <i>(oletusti)</i> Muutokset: 1954–1954 Rakennus purettiin, kun uusi uimahuone rakennettiin. Muuta tietoa: Uimahuone sijaitsi meren rannassa sauna- ja pesularakennuksesta pohjoiseen.	

F6 – Uusi uimahuone

	
---	--

F7 – Tilapäisautotalleja

Suunnittelija: Leo Lehtikanto

Suunnitteluajankohta: 1956–1958

Muutokset:

F8 – Uusi sauna- ja pesularakennus

Suunnittelija: Leo Lehtikanto

Suunnitteluajankohta: 1967–1967

Muutokset:

1996–1996 Vanhoista saunasta, pesuhuoneesta ja pukuhuoneesta tehtiin kolme uutta työtilaa (Matti Salomäki).

2002–2007 Itäisen julkisivun puoleiselle sisäänkäynnille rakennettiin katos (Gunilla Lång-Kivilinna).

Muuta tietoa: 1967-luvulla rakennuksessa oli pyykkitupa, sauna-, peseytymis- ja pukutilat, voimisteluhuone (kaksi kerrosta) ja uimakoppeja.

F9 – Halkovaja

Suunnittelija: Leo Lehtikanto

Suunnitteluajankohta: 1968–1968

Muutokset:

Muuta tietoa: Sijainti A.12 asuinrakennuksen pihapiirissä. Viisi halkoliiteriä.

XIII-9-12 Vaasan kanoottikerho ry rakennukset

Alue sijaitsee selvitysalueen lounaisnurkassa ja sieltä löytyvät Vaasan kanoottikerho ry:n toimintaan liittyviä rakennuksia.

G1 – Kerhotalo

Suunnittelija: (Suunnittelija ei tiedossa)

Suunnitteluajankohta: 1970–1970 (oletetusti)

Muutokset:

2011–2011 Avoterassi ja uusi ovi länsiseinälle (Hannu Karjanmaa).

Muuta tietoa: Vaasan kanoottikerho ry kerhorakennus.

G2 – Kanoottivaja

Suunnittelija: (Suunnittelija ei tiedossa)

Suunnitteluajankohta: 1970–1970 (oletetusti)

Muutokset:

2011–2011 Avoterassi, kulkusilta sekä länsipäättyyn ikkunat ja ovi (Hannu Karjanmaa).

G3 – Kuivakäymälä

Suunnittelija: Hannu Karjanmaa

Suunnitteluajankohta: 2011–2011

Muutokset:

Muuta tietoa: Duomatic Puucee -kuivakäymälä.

XIII-9-13 Esimiesten asuintalon tontti

Sokeritehtaan yhteyteen alettiin rakentaa lisää asuinrakennuksia 1920-luvun alussa, kun Vaasan Sokeritehdas Oy oli yhdistynyt Suomen Sokeri Osakeyhtiöön. Runar Finnilä suunnitteli Vaasan sokeritehtaalalle yksikerroksisen hirsirunkoisen esimiesten asuinrakennuksen (H1) vuonna 1921.

Talo rakennettiin lähelle aiemmin rakennettuja taloja neljännen Tehtaanlinjan, eli nykyisen Saaristokadun, länsipuolelle. Tontille oltiin todennäköisesti suunniteltu myös lisää taloja, sillä esimiesten asuintalo rakennettiin tontin nurkkaan. Lisää rakennuksia ei kuitenkaan tullut ennen 1960-lukua.

H1 – Esimiesten asuintalo A.7

Suunnittelija: Runar Finnilä

Suunnitteluajankohta: 1921–1922

Muutokset:

1955–1955 Rakennuksen eteläpäädyn ullakolle rakennettiin asuinhuoneita (Leo Lehtikanto).

1986–1988 Rakennuksen pohjoispäädyn ullakolle rakennettiin kolme makuuhuonetta ja suihkuhuone sekä autokatokselle tehtiin aluevaraus (Martti Väyrynen).

1992–1992 Aita rakennettiin pihapiirin ympärille (Pekka Kuivalainen).

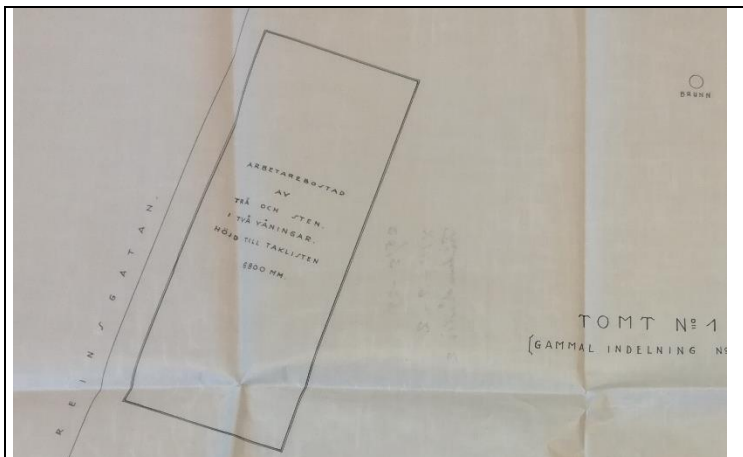
1997–1997 Rakennuksen eteläpäädyn ullakolle rakennettiin kaksi makuuhuonetta lisää (Pekka Kuivalainen).

Muuta tietoa: Alkuperänä esimiehille rakennettu hirsirunkoinen yksikerroksinen puutalo, jossa oli pystylauditus. Kaksi asuntoa ja ullakko, todennäköisesti rakennuksessa on myös kellari. 1921–22 -luvun pohjapiirustuksessa näkyy kellari ja kellariin johtavat portaat, mutta -55 piirustuksessa ei näy kellaria ja portaat ovat piirretty epäselväksi. Vanha osoite Pätkä-katu 6.

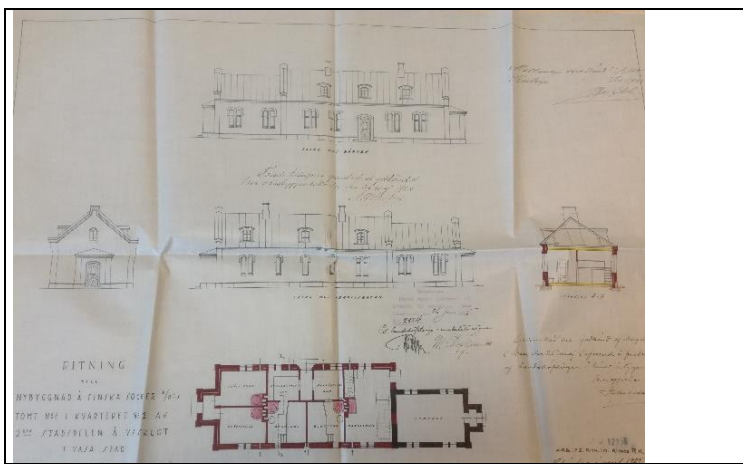
IV-3-25 Työläiskasarmien tontti (RKY-alueen ulkopuolella)

Työläisille rakennettiin vuonna 1898 kaksikerroksinen kasarmityyppinen asuinrakennus (RKY-alueen ulkopuolella) noin puoli kilometriä tehtaasta etelään. Rakennuksessa oli alun perin 30 huonetta ja sitä kutsuttiin tonttinumeron mukaan "kaksviitoseksi" ja myöhemmin rakennusta kutsuttiin työväen keskuudessa nimellä "kirottu" (förbannad).

Työläiskasarmi A.6

	Tarkka sijainti ei tiedossa
Suunnittelija: K.V. Reinius (<i>oletetusti</i>) Suunnitteluajankohta: 1898 Muutokset: 1970–1981 Purettu 1970–1981 välillä. Muuta tietoa: Rakennuksessa oli 30 huonetta.	

Sauna- ja pesutuparakennus

	Tarkka sijainti ei tiedossa
Suunnittelija: Runar Finnilä Suunnitteluajankohta: 1925–1925 Muutokset: 1970–1981 Purettu 1970–1981 välillä. Muuta tietoa: Kivinen yksikerroksinen pesutuparakennus, jossa on ullakko. Koostuu kahdesta saunasta, kahdesta pesutuvasta, kahdesta pukuhuoneesta, mankelihuoneesta ja rakennuksen pohjoisosassa sijaitsevasta pumppuhuoneesta.	

Lähteet

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY, Suomen Sokerin Vaasan tehdas asuinalueineen. Museovirasto 2009. Lähde [www-muodossa](http://www.muodossa.fi):
http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1712

Wester Holger, Kasvun ainekset. Vaasan historia IV. Vaasan kaupunki. Vaasa 2006.

Hoving Victor, Vaasa 1852 – 1952. Vaasan aikakirjoista ja vaasalaisten vaiheista sadan vuoden ajalta. Helsinki, Frenckellin Kirjapaino Osakeyhtiö 1956.

Öst Susanne, Rakennushistoriallinen tutkimus – Vaskiluoto. Pohjanmaan museo 2009.

Öst Susanne, Industribyggnader i Vasa II. Rapport 2. Pohjanmaan museo 1992.

Öst Susanne, F.D. Finska Socker Ab:s Industribyggnader i Vasklot – Wasareal företagarecentrum. En byggnadshistorisk utredning. Pohjanmaan museo 1993.

Mikkonen Tuija, Tehtaan asunnot Vaasassa. Puuvillatehtaan, sokeritehtaan ja Strömbergin työsuhteasunnot. Helsingin yliopisto, Taidehistorian laitos, pro gradu 1997.

Vaasan kaupunki. Rakennuspiirustukset. Rakennusvalvonta 2018.

Vaasan kaupunki. Kulttuuriympäristöselvitys. Vaasan kaupunkisuunnittelu 2010.

ELKA, Suomen Sokeri Oy:n Vaasan tehtaiden arkisto. Asukasluettelot 1960.

Karl Viktor Reinius henkilökuvaus. Lähde [www-muodossa](http://www.muodossa.fi):
https://fi.wikipedia.org/wiki/Karl_Viktor_Reinius

Runar Finnilä henkilökuvaus. Lähde [www-muodossa](http://www.muodossa.fi):
<http://www.mfa.fi/arkkitehtiesittely?apid=3139>

Leo Lehtikanto henkilökuvaus. Lähde [www-muodossa](http://www.muodossa.fi):
<https://kuvataiteilijamatrikkeli.fi/taiteilija/kaarlo-lehtikanto>